

REGOLAMENT (KE) Nru 1371/2007 TAL-PARLAMENT EWROPEW U TAL-KUNSILL

tat-23 ta' Ottubru 2007

dwar id-Drittijiet u l-Obbligi tal-passiġġieri tal-ferroviji

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TA' L-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 71(1) tiegħu,

Wara li kkunsidra l-proposta mill-Kummissjoni,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew ⁽¹⁾,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Regjuni ⁽²⁾,

Waqt li jaġixxu skond il-proċedura stabbilita fl-Artikolu 251 tat-Trattat, fid-dawl tat-test kongunt approvat mill-Kumitat ta' Konċiljazzjoni fil-31 ta' Lulju 2007 ⁽³⁾,

Billi:

- (1) Fil-qafas tal-politika komuni tat-trasport, huwa importanti li d-drittijiet ta' l-utent tal-passiġġieri ferrovjarji jkunu mharsa u tittejjeb il-kwalità u l-effettività tas-servizzi ferrovjarji tal-passiġġieri sabiex jiġi megħjun it-tkabbir tas-sehem tat-trasport ferrovjarju meta mqabbel ma' mezzji oħra ta' trasport.
- (2) Il-komunikazzjoni tal-Kummissjoni "L-Istrateġija dwar il-Politika tal-Konsumatur għall-2002-2006" ⁽⁴⁾ tistabilixxi l-għan li jinkiseb livell għoli ta' ħarsien tal-konsumatur fil-qasam tat-trasport, kif jitlob l-Artikolu 153(2) tat-Trattat.
- (3) Ġaladarba l-passiġġier tal-ferroviji huwa l-parti d-dgħajfa fil-kuntratt tat-trasport, għandhom jiġu mharsa d-drittijiet tal-passiġġier f'dan ir-rigward.
- (4) Id-drittijiet ta' l-utenti għas-servizzi ferrovjarji jinkludu li jirċievu informazzjoni rigward is-servizz ta' qabel u matul il-vjaġġ. Kull meta hu possibbli, impriżi ferrovjarji u bejjie-gha tal-biljetti għandhom jipprovdu din l-informazzjoni minn qabel u mill-iktar fis possibbli.
- (5) Htiġiet aktar dettaljati rigward l-ghoti ta' informazzjoni dwar l-ivvjaġġar se jitniżżlu fl-ispeċifikazzjoni teknika għall-interoperabbiltà (TSI) msemmija fid-Direttiva 2001/16/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill

tad-19 ta' Marzu 2001 dwar l-interoperabbiltà tas-sistema ferrovjarja konvenzjonali ⁽⁵⁾.

- (6) It-tishih tad-drittijiet tal-passiġġieri ferrovjarji għandu jinbena fuq is-sistema eżistenti ta' liġi internazzjonali dwar dan is-suġġett li tinsab fl-Appendiċi A — Regoli uniformi dwar il-Kuntratt għat-Trasport Internazzjonali ta' Passiġġieri u Bagalji bil-Ferrovija (CIV) mal-Konvenzjoni dwar it-Trasport Internazzjonali bil-Ferrovija (COTIF) tad-9 ta' Mejju 1980, kif modifikat mill-Protokoll għall-modifikazzjoni tal-Konvenzjoni dwar it-Trasport Internazzjonali bil-Ferrovija tat-3 ta' Ġunju 1999 (il-Protokoll ta' l-1999). Madankollu huwa mixtieq li l-kamp ta' applikazzjoni ta' dan ir-Regolament jiġi estiz sabiex jiproteġi mhux biss il-passiġġieri internazzjonali imma wkoll passiġġieri domestiċi.
- (7) L-impriżi ferrovjarji għandhom jikkoperaw sabiex jiġi ffaċilitat it-trasferiment ta' passiġġieri ferrovjarji minn operatur għal ieħor permezz tal-fornitura ta' biljetti integrati, kull meta dan ikun possibbli.
- (8) It-twassil ta' l-informazzjoni u l-biljetti lill-passiġġieri ferrovjarji għandu jkun ffaċilitat bl-adattazzjoni ta' sistemi kompjuterizzati għal speċifikazzjonijiet komuni.
- (9) L-implimentazzjoni ulterjuri tas-sistemi ta' informazzjoni dwar l-ivvjaġġar u riservazzjoni għandha tiġi esegwita skond it-TSIs.
- (10) Is-servizzi tal-passiġġieri ferrovjarji għandhom jibbenefikaw liċ-ċittadini in generali. Għaldaqstant persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa, kemm jekk ikkawżata minn diżabbiltà, età jew kwalunkwe fattur ieħor, għandhom ikollhom opportunitajiet għall-ivvjaġġar bil-ferrovija li jistgħu jitqabblu ma' dawk ta' ċittadini oħra. Persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa għandhom l-istess dritt bħaċ-ċittadini l-oħra kollha għall-moviment liberu, għall-libertà ta' l-għażla u għan-non-diskriminazzjoni. Fost oħrajn, għandha tingħata attenzjoni speċjali għall-ghoti ta' informazzjoni lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqa rigward l-aċċessibbiltà tas-servizzi ferrovjarji, il-kundizzjonijiet ta' aċċess tal-vaguni u l-faċilitajiet abbord. Sabiex passiġġieri b'indeboliment sensorju jkun mogħtija l-aħjar informazzjoni dwar dewmien għandhom jintużaw, kif jixraq, sistemi viżivi u awditivi. Għandu jkun possibbli għal persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa li jixtru l-biljetti minn fuq il-ferrovija mingħajr hlasijiet żejda.

⁽¹⁾ ĠU C 221, 8.9.2005, p. 8.

⁽²⁾ ĠU C 71, 22.3.2005, p. 26.

⁽³⁾ Opinjoni tal-Parlament Ewropew tat-28 ta' Settembru 2005 (ĠU C 227 E, 21.9.2006, p. 490), Pożizzjoni Komuni tal-Kunsill ta' l-24 ta' Lulju 2006 (ĠU C 289 E, 28.11.2006, p. 1), Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew tat-18 ta' Jannar 2007 (għadha mhix pubblikata fil-Ġurnal Uffiċjali), Riżoluzzjoni Leġiżlattiva tal-Parlament Ewropew tal-25 ta' Settembru 2007, u Deċiżjoni tal-Kunsill tas-26 ta' Settembru 2007.

⁽⁴⁾ ĠU C 137, 8.6.2002, p. 2.

⁽⁵⁾ ĠU L 110, 20.4.2001, p. 1. Id-Direttiva kif l-aħhar emendata bid-Direttiva tal-Kummissjoni 2007/32/KE (ĠU L 141, 2.6.2007, p. 63).

- (11) L-imprizi ferrovjarji u d-diretturi ta' l-istazzjonijiet għandhom jikkunsidraw il-bżonnijiet ta' persuni b'diżabbiltà jew ta' persuni b'mobbiltà mnaqqsa, permezz ta' konformità mat-TSIs għal persuni b'mobbiltà mnaqqsa, sabiex jiżguraw li, b'konformità mar-regoli Komunitarji ta' akkwist pubbliku, il-bini u l-vaguni kollha jkunu aċċessibbli billi progressivament jitnehhew l-ostakli fiżiċi u t-tfixkil funzjonali meta jinxtara materjal ġdid jew isir xogħol ta' kostruzzjoni jew xogħol maġġuri ta' rinnovazzjoni.
- (12) L-imprizi ferrovjarji għandhom ikunu obbligati li jkunu assikurati, jew li jagħmlu arranġamenti ekwivalenti, għar-responsabbiltà tagħhom lejn passigġieri ferrovjarji fil-każ ta' incidenti. L-inqas ammont ta' assigurazzjoni għal imprizi ferrovjarji għandu jkun is-sugġett għal reviżjoni fil-futur.
- (13) Id-drittijiet imsaħhin ta' kumpens u ta' assistenza fil-każ ta' dewmien, ta' telf ta' konnessjoni jew ta' taħsir ta' servizzi għandhom iwasslu għal incentivi akbar għas-suq tal-passigġieri ferrovjarji, għall-benefiċċju tal-passigġieri.
- (14) Huwa mixtieq li dan ir-Regolament għandu johloq sistema ta' kumpens għall-passigġieri fil-każ ta' dewmien, li hija marbuta mar-responsabbiltà ta' l-impriza tal-ferrovija, fuq l-istess bażi bħas-sistema internazzjonali pprovduta mill-COTIF u b'mod partikolari l-appendiċi CIV għalih dwar id-drittijiet tal-passigġieri.
- (15) Fejn Stat Membru jagħti eżenzjoni lil imprizi ferrovjarji mid-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament, huwa għandu jhegġeġ lill-imprizi ferrovjarji, f'konsultazzjoni ma organizzazzjonijiet li jirrapreżentaw lill-passigġieri, sabiex iqiegħed f'posthom arranġamenti għall-kumpens u l-assistenza f'każ ta' tharbit kbir tas-servizz ferrovjarju tal-passigġieri.
- (16) Hija haġa mixtieqa wkoll li l-vittmi ta' incidenti u dawk li jiddependu fuqhom ikunu mehlusa minn preokkupazzjonijiet finanzjarji għaż-żmien qasir fil-perjodu eżatt wara l-incident.
- (17) Huwa fl-interess tal-passigġieri ferrovjarji li jittiehdu miżuri xierqa, bi ftehim ma' l-awtoritajiet pubbliċi, sabiex jiżguraw is-sigurtà personali tagħhom fl-istazzjonijiet kif ukoll fuq il-ferroviji.
- (18) Il-passigġieri ferrovjarji għandhom ikunu jistgħu jagħmlu lment lil kwalunkwe impriza ferrovjarja involuta dwar id-drittijiet u l-obbligi mogħtija minn dan ir-Regolament, u għandhom ikun intitolati li jirċievu tweġiba f'perjodu ta' żmien raġjonevoli.
- (19) L-imprizi tal-ferroviji għandhom jiddefinixxu, jamminstraw u jimmonitoraw standards ta' kwalità tas-servizz għal servizzi ta' passigġieri tal-ferroviji.
- (20) Il-kontenut ta' dan ir-Regolament għandu jkun rivedut fir-rigward ta' l-aġġustament ta' ammonti finanzjarji għall-inflazzjoni u fir-rigward ta' rekwiżiti ta' informazzjoni u ta' kwalità tas-servizz fid-dawl ta' żviluppi fis-suq kif ukoll fid-dawl ta' l-effetti ta' dan ir-Regolament fuq il-kwalità tas-servizz.
- (21) Dan ir-Regolament għandu jkun bla hsara għad-Direttiva 95/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill ta' l-24 ta' Ottubru 1995, dwar il-harsien ta' l-individwi fir-rigward ta' l-ipproċessar ta' informazzjoni personali u dwar il-moviment hieles ta' informazzjoni bħal din ⁽¹⁾.
- (22) L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu penali applikabbli għall-ksur ta' dan ir-Regolament u jiżguraw li dawn il-penali jiġu applikati. Il-penali, li jistgħu jinkludu l-hlas ta' kumpens lill-persuna in kwistjoni, iridu jkunu effettivi, proporzjonati u dissważivi.
- (23) Peress li l-għanijiet ta' dan ir-Regolament, jiġifieri l-iżvilupp tal-ferroviji tal-Komunità u l-introduzzjoni tad-drittijiet tal-passigġieri, ma jistgħux jintlahqu biżżejjed mill-Istati Membri u għalhekk jistgħu jintlahqu aħjar fuq livell Komunitarju, il-Komunità tista' tadotta miżuri skond il-prinċipju tas-sussidjarjetà kif stipulat fl-Artikolu 5 tat-Trattat. Skond il-prinċipju ta' proporzjonalità, kif stabbilit f'dak l-Artikolu, dan ir-Regolament ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ sabiex jintlahqu dawk l-għanijiet.
- (24) Huwa mira ta' dan ir-Regolament li jtejjeb is-servizzi ferrovjarji tal-passigġieri fil-Komunità. Għalhekk, l-Istati Membri għandu jkollhom il-possibiltà li jagħtu eżenzjonijiet għal servizzi f'reġjuni fejn parti konsiderevoli mis-servizz jinhadem barra mill-Komunità.
- (25) L-imprizi ferrovjarji f'uħud mill-Istati Membri jistgħu isibu diffikultà fl-applikazzjoni tas-shuhija tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament fid-dhul fis-sehh tiegħu. Għaldaqstant, l-Istati Membri għandhom ikunu kapaċi jagħtu eżenzjonijiet temporanji mill-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament għal servizzi ferrovjarji domestiċi tal-passigġieri fuq distanzi twal. L-eżenzjoni temporanja, madankollu, m'għandhiex tapplika għad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament li jagħtu lil-persuni b'diżabbiltà jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa aċċess għall-ivjaġġar bil-ferrovija, u għad-dritt ta' dawk li jixtiequ li jixtru biljetti għall-ivjaġġar bil-ferrovija li jagħmlu dan mingħajr diffikultajiet żejda, u lanqas għal dawk id-dispożizzjonijiet dwar ir-responsabbiltà ta' l-imprizi ferrovjarji fir-rigward tal-passigġieri u l-bagalji tagħhom, ir-rekwizit li l-imprizi ikunu assikurati b'mod xieraq, u r-rekwizit li dawk l-imprizi jiehdu miżuri xierqa biex jiżguraw s-sigurtà personali tal-passigġieri fl-istazzjonijiet ferrovjarji u fuq il-ferroviji u biex jimmanigġaw ir-riskju.

(1) ĠU L 281, 23.11.1995, p. 31. Id-Direttiva kif emendata bir-Regolament (KE) Nru 1882/2003 (ĠU L 284, 31.10.2003, p. 1).

- (26) Servizzi ferrovjarji tal-passiġġieri urbani, suburbani u reġjonali huma differenti fin-natura tagħhom minn servizzi fuq distanzi twal. Għalhekk, bl-eċċezzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet li għandhom japplikaw għas-servizzi ferrovjarji kollha tal-passiġġieri fil-Komunità kollha, l-Istati Membri għandhom ikunu jistgħu jagħtu eżenzjonijiet mill-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament għal servizzi ferrovjarji tal-passiġġieri urbani, suburbani u reġjonali.
- (27) Il-miżuri meħtieġa għall-implementazzjoni ta' dan ir-Regolament għandhom jiġu adottati skond id-Deċiżjoni tal-Kunsill 1999/468/KE tat-28 ta' Ġunju 1999 li tipprovdi l-proċeduri għall-eżerċizzju tas-setgħat ta' implimentazzjoni konferiti fuq il-Kummissjoni ⁽¹⁾.
- (28) B'mod partikulari, il-Kummissjoni għandha tingħata s-setgħa li tadotta miżuri ta' implimentazzjoni. Billi dawn il-miżuri huma ta' ambitu ġenerali, u huma mfassla sabiex jemendaw elementi mhux essenzjali ta' dan ir-Regolament jew sabiex jissupplimenawh b'elementi godda mhux essenzjali, huma għandhom ikunu adottati f'konformità mal-proċedura regolatorja bi skrutinju stipulata fl-Artikolu 5a tad-Deċiżjoni 1999/468/KE,

ADOTTAW DAN IR-REGOLAMENT:

KAPITOLU I

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

Artikolu 1

Suġġett

Dan ir-Regolament jistabbilixxi regoli fir-rigward ta' dan li ġej:

- (a) l-informazzjoni li trid tingħata mill-imprizi ferrovjarji, il-konkluzjoni ta' kuntratti ta' trasport, il-ħruġ ta' biljetti u l-implimentazzjoni ta' Sistema ta' Informazzjoni u Riservazzjoni Kompjuterizzata għat-Trasport Ferrovjarju,
- (b) ir-responsabbiltà ta' l-imprizi ferrovjarji u l-obbligi tagħhom ta' l-assigurazzjoni għal passiġġieri u l-bagalji tagħhom,
- (c) l-obbligi ta' l-imprizi ferrovjarji għal passiġġieri f'każ ta' dewmien,
- (d) il-protezzjoni ta' persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa li jivvjaġġaw bil-ferrovija u l-assistenza għalihom,
- (e) id-definizzjoni u l-monitoraġġ ta' standards ta' kwalità tas-servizzi, il-ġestjoni tar-riskji għas-sigurtà personali tal-passiġġieri u t-treatment ta' l-ilmenti, u
- (f) regoli ġenerali dwar l-infurzar.

⁽¹⁾ ĠU L 184, 17.7.1999, p. 23. Id-Deċiżjoni kif emendata bid-deċiżjoni 2006/512/KE (ĠU L 200, 22.7.2006, p. 11).

Artikolu 2

Kamp ta' applikazzjoni

1. Dan ir-Regolament għandu japplika għall-vjaġġi u s-servizzi ferrovjarji kollha fil-Komunità kollha provduti minn impriza ferrovjarja waħda jew aktar li jkunu liċenzjati skond id-Direttiva tal-Kunsill 95/18/KE tad-19 ta' Ġunju 1995 dwar il-liċenzjar ta' imprizi ferrovjarji ⁽²⁾.

2. Dan ir-Regolament ma japplikax għal imprizi ferrovjarji u għal servizzi tat-trasport li m'għandhomx liċenzja skond id-Direttiva 95/18/KE.

3. Mad-dhul fis-seħħ ta' dan ir-Regolament, l-Artikoli 9, 11, 12, 19, 20(1) u 26 għandhom japplikaw għas-servizzi ferrovjarji tal-passiġġieri kollha fil-Komunità kollha.

4. Bl-eċċezzjoni tad-dispożizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 3, Stat Membru jista', fuq bażi trasparenti u mhux diskriminatorja, jagħti eżenzjoni għal perjodu ta' mhux aktar minn 5 snin, li jista' jiġġedded darba għal perjodu massimu ta' hames snin, mill-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament għal servizzi ferrovjarji domestiċi tal-passiġġieri.

5. Bl-eċċezzjoni tad-dispożizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, Stat Membru jista' jagħti eżenzjoni mill-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament għal servizzi ferrovjarji urbani, suburbani u reġjonali tal-passiġġieri. Sabiex ikun distinzjoni bejn servizzi ferrovjarji urbani, suburbani u reġjonali tal-passiġġieri, l-Istati Membri għandhom japplikaw id-definizzjonijiet li jinsabu fid-Direttiva tal-Kunsill 91/440/KEE tad-29 ta' Lulju 1991 dwar l-iżvilupp tal-linji tal-ferrovija tal-Komunità ⁽³⁾. Fl-applikazzjoni ta' dawn id-definizzjonijiet, l-Istati Membri għandhom jużaw il-kriterji li ġejjin: distanza, frekwenza tas-servizzi, numru ta' waqfiet skedati, vaguni użati, skemi ta' ttikkettar, varjazzjonijiet fin-numri ta' passiġġieri bejn servizzi f'perjodi ta' traffiku intens u perjodi ta' traffiku mhux intens, kodiċi tal-ferroviji u orarji.

6. Għal perijodu massimu ta' 5 snin, Stat Membru jista', fuq bażi trasparenti u non-diskriminatorja, jagħti eżenzjoni li tista' tiġġedded minn Dispożizzjonijiet minn dan ir-Regolament għal ċerti servizzi jew vjaġġiminhabba liparti konsiderevoli mis-servizz ferrovjarju, li jinkludi għall-inqas waqfa waħda prevista fi stazzjoni, jinhadem barra l-Komunità.

7. L-Istati Membri għandhom jgħarrfu lill-Kummissjoni b'eżenzjonijiet mogħtija skond il-paragrafi 4, 5 u 6. Il-Kummissjoni għandha tieħu azzjoni xierqa jekk tali eżenzjoni titqies li mhix skond id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu. Mhux iktar tard mit-3 ta' Diċembru 2014, il-Kummissjoni għandha tippreżenta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill rapport dwar eżenzjonijiet mogħtija skond il-paragrafi 4, 5, u 6.

⁽²⁾ ĠU L 143, 27.6.1995, p. 70. Id-Direttiva kif emendata l-aħhar bid-Direttiva 2004/49/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 164, 30.4.2004, p. 44).

⁽³⁾ ĠU L 237, 24.8.1991, p. 25. Id-Direttiva kif emendata l-aħhar bid-Direttiva 2006/103/KE (ĠU L 363, 20.12.2006, p. 344).

Artikolu 3

Definizzjonijiet

Għall-għan ta' dan ir-Regolament għandhom japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

1. "impriza ferrovjarja" tfisser impriza ferrovjarja kif definita fl-Artikolu 2 tad-Direttiva 2001/14/KE ⁽¹⁾, u kwalunkwe impriza pubblika jew privata, li l-attività tagħha hi li tiprovdi t-trasport ta' merkanzija u/jew passigġieri bil-ferrovija fuq il-bażi li l-impriza għandha tiżgura l-għbid; dan jinkludi wkoll imprizi li jipprovdu biss il-għbid;
2. "trasportatur" tfisser l-impriza ferrovjarja kuntrattwali li magħha l-passigġier ikkonkluda l-kuntratt ta' trasport jew serje ta' imprizi ferrovjarji suċċessivi li jinżammu responsabbli abbazi ta' dan il-kuntratt;
3. "trasportatur sostituttiv" tfisser impriza ferrovjarja, li ma kkonkludietx il-kuntratt ta' trasport mal-passigġier, iżda li lilha l-impriza ferrovjarja li hi parti għall-kuntratt fdat, bi-shih jew parzjalment, it-tweqqif tat-trasport bil-ferrovija;
4. "amministratur ta' l-infrastruttura" tfisser kwalunkwe korp jew impriza li huma responsabbli b'mod partikolari għall-istabbiliment u l-manteniment ta' infrastruttura ferrovjarja, jew ta' parti minnha, kif definit fl-Artikolu 3 tad-Direttiva 91/440/KEE, li jista' wkoll jinkludi l-amministrazzjoni ta' sistemi ta' kontroll u sikurezza ta' l-infrastruttura; il-funzjonijiet ta' l-amministratur ta' l-infrastruttura fuq netwerk jew parti minn netwerk jistgħu jiġu allokati lil korpi jew imprizi differenti;
5. "amministratur ta' l-istazzjon" tfisser entità organizzattiva fi Stat Membru, li nġhatat r-responsabilità għall-amministrazzjoni ta' stazzjon ferrovjarju u li tista' tkun l-amministratur ta' l-infrastruttura;
6. "operatur tal-vjaġġi" tfisser, organizzatur jew bejjiegh, minbarra impriza ferrovjarja, fit-tifsira ta' l-Artikolu 2, punti(2) u (3) tad-Direttiva 90/314/KEE ⁽²⁾;
7. "bejjiegh tal-biljetti" tfisser kull bejjiegh bl-immut ta' servizzi ta' trasport ferrovjarju li jikkonkludi kuntratti ta' trasport u li jbiegħ biljetti fisem l-impriza ferrovjarja jew għalih innifsu;
8. "Kuntratt ta' trasport" tfisser kuntratt ta' trasport bi hlas jew mingħajr hlas bejn impriza ferrovjarja jew bejjiegh tal-biljetti u l-passigġier għall-provvediment ta' servizz ta' trasport wiehed jew aktar;
9. "riżervazzjoni" tfisser awtorizzazzjoni, fuq il-karti jew fforma elettronika, li tagħti d-dritt għal trasport soġġett għal arrangamenti personalizzati ta' trasport ikkonfermati preċedentement;
10. "biljett globali" tfisser biljett jew biljetti li jirrapreżentaw kuntratt ta' trasport konkluz għall-użu ta' servizzi ferrovjarji suċċessivi mhaddma minn impriza ferrovjarja wahda jew aktar;
11. "servizz ferrovjarju tal-passigġieri domestiku" tfisser servizz ferrovjarju għall-passigġieri li ma jaqsamx fruntiera ta' Stat Membru;
12. "dewmien" tfisser id-differenza fil-hin bejn il-hin meta l-passigġier kien previst jaasal skond il-hinijiet pubblikati u l-hin tal-wasla attwali jew mistennija tiegħu jew tagħha;
13. "pass ta' l-ivvjaġġar" jew "biljett staġunali" tfisser biljett għal numru bla limitu ta' vjaġġi li jipprovdi lid-detentur awtorizzat bi vjaġġar ferrovjarju fuq rotta jew netwerk partikolari matul perjodu speċifiku;
14. "Sistema ta' Informazzjoni u Riservazzjoni Kompjuterizzata għat-Trasport Ferrovjarju (CIRSRT)" tfisser sistema kompju-terizzata li fiha informazzjoni dwar servizzi ferrovjarji offruti minn imprizi ferrovjarji; l-informazzjoni mahżuna fic-CIRSRT dwar sevizzi għall-passigġieri għandha tinkludi informazzjoni dwar:
  - (a) skedi u hinijiet tas-servizzi għall-passigġieri;
  - (b) disponibbiltà ta' post fuq is-servizzi għall-passigġieri;
  - (c) nollijiet u kondizzjonijiet speċjali;
  - (d) aċċessibbiltà tal-ferroviji għal persuni b'dizabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa;
  - (e) faċilitajiet li bihom jistgħu jsiru riservazzjonijiet jew jin-hargu biljetti jew biljetti globali sal-punt safejn uhud minn jew il-faċilitajiet kollha jsiru disponibbli għall-utenti;
15. "persuna b'dizabbiltà" jew "persuna b'mobbiltà mnaqqsa" tfisser kull persuna li l-mobbiltà tagħha meta tuża t-trasport hija mnaqqsa minhabba kwalunkwe dizabbiltà fizika (li tolqot is-sensi jew il-lokomozzjoni, permanenti jew temporanja), dizabbiltà jew indeboliment intellettuali jew kwalunkwe kawża oħra ta' dizabbiltà, jew minhabba l-età, u li s-sitwazzjoni tagħha tehtieg attenzjoni xierqa u adattament għall-htigijiet partikolari tagħha tas-servizzi disponibbli għall-passigġieri kollha;
16. "Kondizzjonijiet Ġenerali tat-trasport" tfisser il-kondizzjonijiet tat-trasportatur fil-forma ta' kondizzjonijiet ġenerali jew tariffi legalment fis-sehh f'kull Stat Membru u li saru, bil-konkluzjoni tal-kuntratt tat-trasport, parti integrali minnu;
17. "vettura" tfisser vettura bil-mutur jew karru li jinġarru fl-okkażjoni tat-trasport tal-passigġieri.

(1) Id-Direttiva 2001/14/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Frar 2001 dwar l-allokazzjoni ta' kapaċità ta' infrastruttura tal-ferroviji u t-tqegħid ta' pizijiet għall-użu ta' infrastruttura tal-ferroviji (ĠU L 75, 15.3.2001, p. 29). Id-Direttiva kif emendata l-aħhar bid-Direttiva 2004/49/KE.

(2) Id-Direttiva tal-Kunsill 90/314/KEE tat-13 ta' Ġunju 1990 dwar il-vjaġġi kollox kompriż (package travel), il-vaganzi kollox kompriż u t-tours kollox kompriż (GU L 158, 23.6.1990, p. 59).

KAPITOLU II

KUNTRATT TA' TRASPORT, INFORMAZZJONI U BILJETTI

Artikolu 4

Dispożizzjonijiet dwar il-kuntratt ta' trasport

Bla hsara għad-Dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, il-konklużjoni u l-prestazzjoni ta' kuntratt ta' trasport u l-ġħoti ta' informazzjoni u biljetti għandhom ikunu rregolati mid-Dispożizzjonijiet tat-Titolu II u t-Titolu III ta' l-Anness I.

Artikolu 5

Roti

L-impriżi ferrovjarji għandhom jippermettu lill-passiġġieri li jiehdu roti fuq il-ferrovija, meta jkun xieraq bi hlas, jekk ikunu faċli biex tiskariġġa, jekk dan ma jaffettwax hażin is-servizz ferrovjarju speċifiku, u jekk il-vetturi ferrovjarji jkunu jippermettu dan.

Artikolu 6

Esklużjoni tar-rinunzi u stipulazzjoni tal-limiti

1. L-obbligi lejn il-passiġġieri skond dan ir-Regolament ma jistgħux jiġu limitati jew irrinunzjati, b'mod partikolari permezz ta' xi deroga jew klawżola restrittiva fil-kuntratt ta' trasport.

2. L-impriżi ferrovjarji jistgħu joffru kondizzjonijiet kuntrattwali aktar favorevoli għall-passiġġieri mill-kondizzjonijiet imniżżla f'dan ir-Regolament.

Artikolu 7

L-obbligazzjoni jkun ipprovdut tagħrif informazzjoni dwar il-waqfien ta' servizzi ferrovjarji

L-impriżi ferrovjarji, jew fejn ikun xieraq, l-awtoritajiet kompetenti responsabbli għal kuntratt ta' servizz ferrovjarju pubbliku għandhom jipubblikaw b'mezzi xierqa u qabel l-implimentazzjoni tagħhom, id-deċizjonijiet li jitwaqqfu servizzi.

Artikolu 8

Informazzjoni dwar l-ivvjaġġar

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 10, l-impriżi ferrovjarji u l-bejjiegha tal-biljetti li joffru kuntratti ta' trasport f'isem impriża ferrovjarja wahda jew aktar għandhom jipprovdut lill-passiġġier, fuq talba tiegħu, minn ta' l-inqas l-informazzjoni mnizżla fl-Anness II, Parti I fir-rigward tal-vjaġġi li għalihom jiġi offert kuntratt ta' trasport mill-impriża ferrovjarja konċernata. Il-bejjiegha ta' biljetti li joffru kuntratti ta' trasport għalihom infus-hom, u operaturi tal-vjaġġi, għandhom jipprovdut din l-informazzjoni fejn din tkun disponibbli.

2. Matul il-vjaġġ l-impriżi ferrovjarji għandhom jipprovdut lill-passiġġier minn ta' l-inqas l-informazzjoni mnizżla fl-Anness II, Parti II.

3. L-informazzjoni imsemmija fil-paragrafu 1 u 2 għandha tigi provduta fl-aktar format xieraq. Għandha tingħata attenzjoni partikolari f'dan ir-rigward għall-htigijiet ta' nies b'nuqqas ta' smigh jew ta' dawl.

Artikolu 9

Disponibbiltà tal-biljetti, biljetti globali u riservazzjonijiet

1. L-impriżi ferrovjarji u l-bejjiegha tal-biljetti għandhom joffru, fejn disponibbli, biljetti, biljetti globali u riservazzjonijiet.

2. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 4, l-impriżi ferrovjarji għandhom jiddistribwixxu biljetti lill-passiġġieri permezz ta' minn ta' l-inqas wiehed mill-punti ta' bejgħ li ġejjin:

- (a) l-uffiċċji tal-biljetti jew il-magni tal-bejgħ;
- (b) bit-telefon/bl-Internet jew bi kwalunkwe teknoloġija ta' l-informatika ohra disponibbli b'mod wiesa';
- (c) abbord il-ferroviji.

3. Bla hsara għall-paragrafi 4 u 5, l-impriżi ferrovjarji għandhom iqassmu l-biljetti għas-servizzi pprovduti taht kuntratti ta' servizz pubbliku permezz ta' mill-inqas wiehed mill-punti ta' bejgħ li ġejjin:

- (a) uffiċċji tal-biljetti jew magni tal-bejgħ;
- (b) abbord il-ferroviji.

4. L-impriżi ferrovjarji għandhom joffru l-possibbiltà li jin-kisbu l-biljetti għas-servizz rispettiv abbord il-ferrovija, sakemm dan mhux limitat jew miċhud minhabba raġunijiet marbuta mas-sigurtà jew ta' politika kontra l-frodi jew ta' riservazzjoni ferrovjarja obligatorja jew minhabba raġunijiet kummerċjali raġonevoli.

5. Fejn ma jkunx hemm uffiċċju tal-biljetti jew makna tal-bejgħ fl-istazzjon tat-tluq, il-passiġġieri għandhom ikunu infurmati fl-istazzjon:

- (a) dwar il-possibbiltà li jinxtraw il-biljetti permezz tat-telefon jew ta' l-Internet jew abbord il-ferrovija, u dwar il-proċedura għal xiri bhal dan;
- (b) dwar l-eqreb stazzjon tal-ferrovija jew post fejn ikunu disponibbli uffiċċji tal-biljetti u/jew magni tal-bejgħ.

Artikolu 10

Informazzjoni dwar l-ivvjaġġar u sistemi ta' riservazzjoni

1. Sabiex jipprovdut l-informazzjoni u joħorġu l-biljetti msemmija f'dan ir-Regolament, l-impriżi ferrovjarji u l-bejjiegha tal-biljetti għandhom jagħmlu użu mis-CIRSRT, li trid tigi stabbilita bil-proċeduri msemmija f'dan l-Artikolu.

2. L-Ispesifikazzjonijiet Tekniċi għall-Interoperabbiltà (TSI) msemmija fid-Direttiva 2001/16/KE għandhom jiġu applikati għall-finijiet ta' dan ir-Regolament.

3. Fuq proposta li għandha tiġi preżentata mill-Aġenzija Ferrovjarja Ewropea (ERA) il-Kummissjoni għandha tadotta t-TSI ta' l-applikazzjonijiet telematiċi għall-passiġġieri sat-3 ta' Diċembru 2010. It-TSI għandhom jippermettu l-ghoti ta' informazzjoni, imniżżel fl-Anness II, u l-hruġ ta' biljetti kif irregolat b'dan ir-Regolament.

4. L-imprizi ferrovjarja għandhom jadattaw is-CIRSRT tagħhom skond il-htigiet imniżżla fit-TSI skond pjan ta' diffużjoni imniżżel f'dawn it-TSI.

5. Bla hsara għad-Dispożizzjonijiet tad-Direttiva 95/46/KE l-ebda impriza ferrovjarja kif ukoll bejjiegh tal-biljetti m'għandu jżvela informazzjoni personali dwar riservazzjonijiet individwali lil imprizi ferrovjarji u/jew bejjiegha tal-biljetti ohra.

KAPITOLU III

IR-RESPONSABBILTÀ TA' L-IMPRIZI FERROVJARJI GĦALL-PASSIĠĠIERI U L-BAGALJI TAGĦHOM

Artikolu 11

Dispożizzjonijiet dwar ir-responsabbiltà

Bla hsara għad-Dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, u bla hsara għal-liġi nazzjonali applikabbli li tagħti lill-passiġġieri iktar kumpens għall-hsarat, ir-responsabbiltà ta' l-imprizi ferrovjarji fir-rigward tal-passiġġieri u l-bagalji tagħhom għandha tkun regolata minn Kapitoli I, III u IV tat-Titolu IV, Titolu VI u Titolu VII ta' Anness I.

Artikolu 12

Assigurazzjoni

1. L-obbligu mnizzel fl-Artikolu 9 tad-Direttiva 95/18/KE safejn dan hu relatat mar-responsabbiltà għall-passiġġieri għandu jinftehem li jehtieg li impriza ferrovjarja għandha tkun assigurata b'mod xieraq jew tagħmel arrangamenti ekwivalenti għal kopertura tar-responsabbiltajiet tagħha taht dan ir-Regolament

2. Il-Kummissjoni għandha tippreżenta lill-Kunsill u lill-Parlament Ewropew rapport dwar l-istabbiliment ta' ammont minimu ta' assigurazzjoni għall-imprizi ferrovjarji sat-3 ta' Diċembru 2010. Jekk xieraq, dak ir-rapport għandu jiġi akkumpanjat minn proposti jew rakkomandazzjonijiet adegwati dwar din il-kwistjoni.

Artikolu 13

Hlasijiet minn qabel

1. Jekk passiġġier jiġi maqtul jew imwegġa', l-impriza ferrovjarja kif jingħad fl-Artikolu 26(5) ta' l-Anness I għandha mingħajr dewmien, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard minn hmistax-il jum wara li tkun giet stabbilita l-identità tal-persuna fiżika intitolata għall-kumpens, tagħmel tali hlasijiet bil-quddiem kif ikun jehtieg biex jintlahqu l-htigijiet l-aktar immedjati fuq bażi proporzjonali għall-hsara mġarrba.

2. Bla hsara għall-paragrafu 1, hlas bil-quddiem mhux anqas minn EUR 21 000 għal kull passiġġier f'każ ta' mewt.

3. Hlas bil-quddiem ma jikkostitwixx ammissjoni ta' responsabbiltà u jista' jitpaċċa minn kwalunkwe somma mhallsa wara abbazi ta' dan ir-Regolament iżda ma jingħatax lura, hlief fil-każijiet fejn id-dannu jkun sar bin-negligenza jew htija tal-passiġġier jew fejn il-persuna li rċeviet il-hlas bil-quddiem ma kenitx il-persuna intitolata għall-kumpens.

Artikolu 14

Kontestazzjoni ta' responsabbiltà

Anke jekk impriza ferrovjarja tikkontesta r-responsabbiltà tagħha għall-korriment fiżiku ta' passiġġier li hi gġorr, hi għandha tagħmel kull sforz raġonevoli biex tassisti lil xi passiġġier li jkun qed jagħmel talba għall-kumpens għal hsara mingħand partijiet terzi.

KAPITOLU IV

DEWMIEN, KONNESSJONIJET MITLUFA U KANĊELLAZZJONIJET

Artikolu 15

Responsabbiltà għal dewmien, konnessjonijiet mitlufa u thassir

Bla hsara għad-Dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, ir-responsabbiltà ta' l-imprizi ferrovjarji fejn jidhlu dewmien, konnessjonijiet li ma ntlahqux u kanċellazzjonijiet għandha tkun regolata mill-Kapitolu II tat-Titolu IV ta' l-Anness I.

Artikolu 16

Rimbors u tibdil tar-rotta

F'każ li jkun mistenni b'mod raġonevoli li d-dewmien fil-wasla tad-destinazzjoni finali taht il-kuntratt tat-trasport se jkun aktar minn 60 minuta il-passiġġier għandu immedjatament jingħata l-ghazla bejn:

- (a) rimbors shih ta' kemm jiswa l-biljett, taht il-kondizzjonijiet li bihom ikun thallas, għall-parti jew partijiet tal-vjaġġ tiegħu li m'għamilx u għall-parti jew partijiet li diġà saru jekk il-vjaġġ ma jkunx għad fadallu skop fir-rigward tal-pjan originali tal-vjaġġ tal-passiġġier, flimkien ma', fejn rilevanti, servizz għar-ritorn lejn l-ewwel punt ta' tluq ma' l-ewwel opportunità. Il-hlas tar-rimbors għandu jsir skond l-istess kondizzjonijiet tal-hlas tal-kumpens imsemija fl-Artikolu 17; jew
- (b) tkomplija jew tibdil tar-rotta, taht kondizzjonijiet tat-trasport komparabbli, lejn id-destinazzjoni finali ma' l-ewwel opportunità; jew
- (c) tkomplija jew tibdil tar-rotta, taht kondizzjonijiet tat-trasport komparabbli, lejn id-destinazzjoni finali f'data aktar tard skond il-konvenjenza tal-passiġġier.

Artikolu 17

Kumpens tal-prezz tal-biljett

1. Minghajr ma jitlef id-dritt għat-trasport, passigġier jista' jitlob kumpens għal dewmien minghand l-impriza ferrovjarja jekk ikollu dewmien bejn il-postijiet ta' tluq u ta' wasla mogħtija fuq il-biljett li għalih il-biljett ma giex rimborsat skond l-Artikolu 16. Il-kumpens minimu għal dewmien għandu jkun kif ġej:

- (a) 25 % tal-prezz tal-biljett f'każ ta' dewmien ta' 60 minuta sa 119-il minuta;
- (b) 50 % tal-prezz tal-biljett f'każ ta' dewmien ta' 120 minuta jew aktar.

Passigġieri li jkollhom pass ta' l-ivjaġġar jew biljett staġunali u li jiffaċċjaw ittardjar jew kancellazzjonijiet rikorrenti matul il-perjodu ta' validità tagħhom jistgħu jitolbu kumpens adegwat skond l-arranġamenti ta' kumpens ta' l-impriza ferrovjarja. Dawn l-arranġamenti għandhom jistabilixxu il-kriterji għad-determinazzjoni tad-dewmien u għall-kalkolu tal-kumpens.

Il-kumpens għall-ittardjar għandu jkun ikkalkulat f'relazzjoni mal-prezz li l-passigġier ikun fil-fatt hallas għas-servizz ittardjat.

Fejn il-kuntratt ta' trasport huwa għal vjaġġ bir-ritorn, il-kumpens għal dewmien 'l hemm jew 'l hawn għandu jiġi kkalkulat fuq nofs il-prezz imhallas għall-biljett. Bl-istess mod il-prezz għal dewmien fis-servizz taht kwalunkwe kuntratt ta' trasport iehor li jippermetti diversi proporzjonalment għall-prezz shih.

Il-kalkolu tal-perjodu ta' dewmien m' għandux jiehu kont ta' kwalunkwe dewmien li l-impriza ferrovjarja tista' turi li sehħ barra t-territorji li fihom it-Trattat li jstabilixxi l-Komunità Ewropea huwa applikat.

2. Il-kumpens tal-prezz tal-biljett għandu jiġi mħallas fi zmien xahar wara s-sottomissjoni tat-talba għal kumpens. Il-kumpens jista' jiġi mħallas f'vawċers u/jew servizzi ohra jekk it-termini huma flessibbli (b'mod partikolari fir-rigward tal-perjodu tal-validità u d-destinazzjoni). Il-kumpens għandu jithallas fi flus fuq talba tal-passigġier.

3. Il-kumpens tal-prezz tal-biljett m'għandux jitnaqqas permezz ta' spejjeż ta' transazzjonijiet finanzjarji bħal miżati, spejjeż tat-telefon jew bolol. L-impriza ferrovjarja jistgħu jdahhlu livell minimu li tahtu ma jsirux hłasijiet ta' kumpens. Dan il-livell ma jistax ikun aktar minn EUR 4.

4. Il-passigġier m'għandu l-ebda dritt għal kumpens jekk jiġi infurmat bid-dewmien qabel jixtri l-biljett, jew jekk id-dewmien, minhabba kontinwazzjoni fuq servizz differenti jew tibdil tarrotta, jibqa' taht is-60 minuta.

Artikolu 18

Assistenza

1. F'każ ta' dewmien fil-wasla jew fit-tluq, il-passigġieri għandhom jinżammu infurmati dwar is-sitwazzjoni u l-hin stmat tat-tluq u l-hin stmat tal-wasla mill-impriza ferrovjarja jew mill-amministratur ta' l-istazzjon hekk kif tali informazzjoni tkun disponibbli.

2. F'każ ta' kwalunkwe dewmien kif imsemmi fil-paragrafu 1 ta' aktar minn siegħa, il-passigġieri għandhom jiġu offruti b'xejn:

- (a) ikliet u rinfreski b'mod raġonevoli skond il-hin ta' stennija, jekk ikunu disponibbli fuq il-ferrovija jew fl-istazzjon jew jistgħu b'mod raġonevoli jkunu pprovduti;
- (b) lukanda jew akkomodazzjoni ohra, u trasport bejn l-istazzjon ferrovjarju u l-post ta' akkomodazzjoni, f'każijiet fejn jehtiegu waqfa ta' lejl jew aktar jew tkun tehtieġ waqfa addizzjonali, fejn u meta jkun fiżikament possibbli;
- (c) jekk il-ferrovija tkun imwahnha fuq il-linji, trasport mill-ferrovija sa l-istazzjon ferrovjarju, sal-punt tat-tluq alternattiv jew sad-destinazzjoni aħħarija tas-servizz, fejn u meta jkun fiżikament possibbli.

3. Jekk is-servizz ferrovjarju ma jkunx jista' jtkompla aktar, l-impriza ferrovjarja għandhom jorganizzaw kemm jista' jkun malajr servizzi ta' trasport alternattiv għall-passigġieri.

4. L-impriza ferrovjarja għandhom, fuq talba tal-passigġier, jiċ-ċertifikaw fuq il-biljett li s-servizz tal-ferrovija kellu dewmien, wassal għal li ma ntlahqetx il-konnessjoni jew li giet ikkancellata, skond il-każ.

5. Fl-applikazzjoni tal-paragrafi 1, 2 u 3, l-impriza ferrovjarja li tkun qed topera għandha tagħti attenzjoni partikolari għall-htigijiet ta' persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa u persuni li jkunu qed jakkumpanjawhom.

KAPITOLU V

PERSUNI B'DIŻABILITÀ U PERSUNI B'MOBBILTÀ MNAQQSA

Artikolu 19

Id-dritt għal trasport

1. Impriza ferrovjarja u amministraturi ta' stazzjonijiet għandhom jistabilixxu, jew għandhom ikollhom f'posthom, bl-involvement attiv ta' organizzazzjonijiet li jirrapreżentaw lil persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa, regoli ta' aċċess mhux diskriminatorji għat-trasport ta' persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa.

2. Riservazzjonijiet u biljetti għandhom jiġu offruti lil persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqa mingħajr spejjeż żejda. Impriza ferrovjarja, bejjiegh tal-biljetti jew operatur tal-vjaġġi m'għandhomx jirrifjutaw li jaċċettaw riservazzjoni jew johorġu biljett lil persuna b'diżabilità u persuna b'mobbiltà mnaqqa, jew jitlob li dik il-persuna tkun akkumpanjata minn persuna oħra, hliief jekk dan ikun mehtieg b'mod strett sabiex ikun hemm konformità mar-regoli ta' aċċess imsemmija fil-paragrafu 1.

Artikolu 20

Informazzjoni lil persuni b'diżabbiltà u persuni b'mobbiltà mnaqqa

1. Fuq talba, impriza ferrovjarja, bejjiegh tal-biljetti jew operatur tal-vjaġġi għandhom jagħtu lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqa l-informazzjoni dwar l-aċċessibilità tas-servizzi ferrovjarji u dwar il-kundizzjonijiet ta' l-aċċess ta' vetturi ferrovjarji bi qbil mar-regoli ta' aċċess imsemmija fl-Artikolu 19(1) u għandhom jinfurmaw lil persuni b'diżabbiltà u lil persuni b'mobbiltà mnaqqa dwar il-faċilitajiet abbord.

2. Meta impriza ferrovjarja, bejjiegh tal-biljetti u/jew operatur tal-vjaġġi jeżerċitaw id-deroga stipulata fl-Artikolu 19(2), għandha tinforma bil-miktub lill-persuna b'diżabilità jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqa kkonċernata, fuq talba ta' din ta' l-aħhar, bir-raġuni għaliex għamlet hekk, fi żmien hamest ijiem ta' xogħol mir-rifjut li ssir ir-riservazzjoni jew li jinhareg biljett jew mill-impożizzjoni tal-kondizzjoni ta' akkumpanjament.

Artikolu 21

Aċċessibilità

1. Imprizi ferrovjarji u amministraturi ta' stazzjonijiet għandhom, permezz ta' konformità mat-TSI għal persuni b'mobbiltà mnaqqa, jiżguraw li stazzjonijiet, pjattaformi, vetturi ferrovjarji u faċilitajiet oħra ikunu aċċessibbli għal persuni b'mobbiltà mnaqqa.

2. Fin-nuqqas ta' persunal ta' akkumpanjament fuq ferrovija jew ta' persunal fi stazzjon, l-imprizi ferrovjarji u l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet għandhom jagħmlu l-isforzi kollha raġonevoli sabiex persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqa ikollhom aċċess għall-ivjaġġar bil-ferrovija.

Artikolu 22

Assistenza fl-istazzjonijiet ferrovjarji

1. Fil-hin tat-tluq, tranżitu minn jew wasla fi stazzjon tal-ferrovija bil-persunal ta' persuna b'diżabilità jew persuna b'mobbiltà mnaqqa, l-amministratur ta' l-istazzjon għandu jipprovdi assistenza mingħajr hlas b'mod li dik il-persuna tkun tista' titla' fuq is-servizz jew li tinzel mis-serviss li jkun wasal li għalih hu jew hi tkun xtrat il-biljett, mingħajr hsara għar-regoli ta' aċċess imsemmija fl-Artikolu 19(1).

2. L-Istati Membri jistgħu jipprovdu għal deroga mill-paragrafu 1 fil-każ ta' persuni li jkun qed jivjaġġaw fuq servizzi li huma oġġett ta' kuntratt ta' servizz pubbliku mogħti skond il-liġi Komunitarja, kemm-il darba l-awtorità kompetenti tkun hasbet għal faċilitajiet jew arrangamenti alternattivi li jiggarrantixxu aċċessibilità għas-servizzi tat-trasport ekwivalenti jew ta' livell oghla.

3. Fi stazzjonijiet mingħajr persunal, l-imprizi ferrovjarji u l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet għandhom jiżguraw li tkun murija informazzjoni li tkun faċilment aċċessibbli skond ir-regoli ta' aċċess imsemmija fl-Artikolu 19(1) dwarl-eqreb stazzjonijiet bil-persunal u għajjnuna li tkun disponibbli b'mod dirett għal persuni b'diżabilità jew persuni b'mobbiltà mnaqqa.

Artikolu 23

Assistenza abbord

Bla hsara għar-regoli ta' aċċess kif imsemmija fl-Artikolu 19(1), l-imprizi ferrovjarji għandhom jipprovdu lil persuni b'diżabilità u lil persuni b'mobbiltà mnaqqa assistenza mingħajr hlas fuq ferrovija u waqt it-tluq u l-inżul minn ferrovija.

Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, l-assistenza abbord għandha tkun tikkonsisti l-isforzi kollha raġonevoli sabiex tiġi offruta assistenza lil persuna b'diżabilità jew persuna b'mobbiltà mnaqqa sabiex tippermetti lil dik il-persuna jkollha aċċess għall-istess servizzi fil-ferrovija bħall-passiġġieri l-oħra, f'każ li d-diżabilità jew il-mobbiltà mnaqqa ikunu tali li ma thallihx ikollu aċċess għal dawk is-servizzi b'mod indipendenti u sikur.

Artikolu 24

Kondizzjonijiet li fuqhom tingħata l-assistenza

L-imprizi ferrovjarji, l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet, il-bejjiegha tal-biljetti u operaturi tal-vjaġġi għandhom jikkoopearaw biex jipprovdu assistenza lil persuni b'diżabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqa skond l-Artikoli 22 u 23 skond il-punti li ġejjin.

- (a) L-assistenza għandha tingħata bil-kondizzjoni li l-impriza ferrovjarja, l-amministratur ta' l-istazzjon, il-bejjiegh tal-biljetti jew l-operatur tal-vjaġġi li mingħandu nxtara l-biljett, jiġi notifikat bil-htieġa tal-persuna għal tali assistenza mill-inqas 48 siegħa qabel ma tkun mehtieġa l-assistenza. Fejn il-biljett jippermetti aktar minn vjaġġ wiehed, tkun biżżejjed notifika waħda basta tingħata informazzjoni adegwata dwar il-hin tal-vjaġġi sussegwenti;
- (b) L-imprizi ferrovjarji, l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet, il-bejjiegha tal-biljetti u l-operaturi tal-vjaġġi għandhom jiehdu l-miżuri kollha mehtieġa biex jircievu n-notifiki;
- (c) Jekk ma ssir l-ebda notifika skond il-punt (a), l-impriza ferrovjarja u l-amministratur ta' l-istazzjon għandhom jagħmlu l-isforzi kollha raġonevoli biex jipprovdu l-assistenza b'tali mod li l-persuna b'diżabilità l-persuna b'mobbiltà mnaqqa tkun tista' tivjaġġa;

- (d) Bla ħsara għall-kompetenzi ta' entitajiet oħra fir-rigward ta' żoni li qeghdin barra mil-lokal ta' l-istazzjoni tal-ferrovija, l-amministratur jew kwalunkwe persuna oħra awtorizzata għandhom jagħzlu punti, ġewwa u barra mill-istazzjon tal-ferrovija, li fihom persuni b'dizabilità u persuni b'mobbiltà mnaqqsa jistgħu jħabbu l-wasla tagħhom fl-istazzjon tal-ferrovija u, jekk jehtieġ, jitolbu għall-assistenza;
- (e) L-assistenza għandha tingħata bil-kondizzjoni li l-persuna b'dizabilità jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqsa tippreżenta ruħha fil-punt magħżul f'hin stipulat mill-impriza ferrovjarja jew mill-amministratur ta' l-istazzjoni li jipprovdu tali assistenza. Il-hin stipulat m'għandux ikun aktar minn 60 minuta qabel il-hin tat-tluq pubblikat jew il-hin li fih il-passiġġieri kollha huma mitluba li jagħmlu check-in. Jekk ma jkun stipulat l-ebda hin li fih il-persuna b'dizabilità jew il-persuna b'mobbiltà mnaqqsa hija mehtieġa li tippreżenta lilha nnifisha, il-persuna għandha tippreżenta lilha nnifisha fil-punt magħżul mhux inqas minn 30 minuta qabel il-hin tat-tluq pubblikat jew il-hin li fih il-passiġġieri kollha huma mitluba li jagħmlu check-in.

Artikolu 25

Kumpens marbut mat-tagħmir tal-mobbiltà u tagħmir iehor speċifiku

Jekk l-impriza ferrovjarja hi responsabbli mit-telf shiħ jew parzjali, jew ħsara fit-tagħmir tal-mobbiltà jew tagħmir iehor speċifiku użat minn persuni b'dizabilità jew persuni b'mobbiltà mnaqqsa, m' għandu japplika l-ebda limitu finanzjarju.

KAPITOLU VI

SIGURTÀ, ILMENTI U KWALITÀ TAS-SERVIZZ

Artikolu 26

Sigurtà personali tal-passiġġieri

Fi ftehim ma' l-awtoritajiet pubbliċi, l-imprizi ferrovjarji, l-amministraturi ta' l-infrastrutturi u l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet għandhom jieħdu l-mizuri xierqa fl-oqsma rispettivi ta' responsabbiltà u jadattawhom mal-livell ta' sigurtà definit mill-awtoritajiet pubbliċi biex jiżguraw is-sigurtà personali tal-passiġġieri fl-istazzjonijiet tal-ferrovija u fuq il-ferroviji u li jimmaniġġaw ir-riskji. Għandhom jikkooperaw u jagħmlu skambju ta' informazzjoni dwar l-aħjar prattiki dwar il-prevenzjoni ta' atti, li aktarx ixejnu l-livell ta' sigurtà.

Artikolu 27

Ilmenti

1. L-imprizi ferrovjarji għandhom iwaqqfu mekkanizmu biex jitratta l-ilmenti għad-drittijiet u l-obbligi koperti minn dan ir-Regolament. L-intrapriza ferrovjarja għandha tgħarraf b'mod wiesa' lill-passiġġieri bid-dettalji tal-kuntatti tagħha u l-lingwa/i ta' hidma tagħha.

2. Il-passiġġieri jistgħu jissottomettu lment lil kwalunkwe impriza ferrovjarja involuta. Fi żmien xahar, id-destinatarju ta' l-ilment għandu jagħti tweġiba raġunata jew f'kazijiet ġustifikati, jinforma lill-passiġġier sa liema data fi żmien ta' inqas minn tliet xhur mid-data ta' l-ilment wiehed jista' jistenna tweġiba għall-ilment.

3. L-impriza ferrovjarja għandha tippubblika fir-rapport annwali msemmi fl-Artikolu 28 in-numru u l-kategoriji ta' l-ilmenti rċevuti, l-ilmenti trattati, il-hin tat-tweġiba u l-azzjonijiet għal titjib possibbli li ttiehdu.

Artikolu 28

Standards ta' kwalità tas-servizz

1. L-imprizi ferrovjarji għandhom jiddefinixxu l-istandards ta' kwalità tas-servizzi u jimplementaw sistema ta' ġestjoni ta' kwalità biex tinzamm il-kwalità tas-servizz. L-istandards ta' kwalità tas-servizz għandhom ikopru ta' l-inqas il-punti elenkati fl-Anness III.

2. L-imprizi ferrovjarji għandhom jissorveljaw il-prestazzjoni tagħhom stess kif riflessa fl-istandards ta' kwalità tas-servizzi. L-imprizi ferrovjarji għandhom jipubblikaw kull sena rapport fuq il-prestazzjoni ta' kwalità tas-servizzi tagħhom mar-rapport annwali tagħhom. Ir-rapporti dwar il-prestazzjoni tal-qwalita tas-servizz għandhom jiġu ppubblikati fuq is-sit web ta' l-Internet ta' l-imprizi ferrovjarji. Barra minn hekk, dawn ir-rapporti għandhom ikunu disponibbli fuq is-sit web ta' l-Internet ta' l-ERA.

KAPITOLU VII

TAGHRIF U INFURZAR

Artikolu 29

Tagħrif lill-passiġġieri dwar drittijietom

1. Meta jbieghu biljetti għal vjaġġi bil-ferrovija l-imprizi ferrovjarji, l-amministraturi ta' l-istazzjonijiet u l-operaturi tal-vjaġġi għandhom jgħarrfu lill-passiġġieri bid-drittijiet u l-obbligi tagħom taht dan ir-Regolament. Sabiex ikunu konformi ma' dan ir-reqwizit ta' tagħrif, imprizi ferrovjarji, amministraturi ta' l-istazzjonijiet u operaturi tal-vjaġġi jistgħu jużaw riassunt tad-dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament ippreparat mill-Kummissjoni bil-lingwi uffiċjali kollha ta' l-Unjoni Ewropea u magħmul diponibbli għalihom.

2. Imprizi ferrovjarji u amministraturi ta' l-istazzjonijiet għandhom jgħarrfu lill-passiġġieri b'mod xieraq fl-istazzjoni u fuq il-ferrovija, bid-dettalji ta' kuntatt tal-korp mahtur minn Stat Membru skond l-Artikolu 30.

Artikolu 30

Infurzar

1. Kull Stat Membru għandu jahtar entità jew entitajiet responsabbli mill-infurzar ta' dan ir-Regolament. Kull entità għandha tiehu l-mizuri neccessarji biex tiżgura li d-drittijiet tal-passiġġieri huma rrispettati.

Fl-organizzazzjoni, d-deċiżjonijiet ta' finanzjament, l-istruttura legali u t-tehid ta' deċiżjonijiet tagħha kull entità għandha tkun indipendenti minn kwalunkwe amministratur ta' l-infrastruttura, entità li għandha fidejha l-imposizzjoni tad-drittijiet, mill-entità li talloka jew mill-impriza ferrovjarja.

L-Istati Membri għandhom jinfurmaw lill-Kummissjoni bl-entità jew entitajiet mahtura skond dan il-paragrafu u bir-responsabbiltajiet rispettivi tagħha jew tagħhom.

2. Kull passigġier jista' jilmonta mal-korp mahtur taht il-paragrafu 1, jew ma' kwalunkwe korp xieraq iehor mahtur minn xi Stat Membru, fuq allegat ksor ta' dan ir-Regolament.

Artikolu 31

Kooperazzjoni bejn entitajiet ta' infurzar

L-entitajiet ta' infurzar kif imsemmija fl-Artikolu 30 għandhom jaqsmu l-informazzjoni dwar il-principji u l-prattika tal-hidma u t-tehid ta' deċiżjonijiet tagħhom bil-ghan li jikkordinaw il-principji ta' tehid ta' deċiżjonijiet tagħhom fil-Komunità kollha. Il-Kummissjoni għandha tappoġġahom f'dan il-kompitu.

KAPITOLU VIII

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

Artikolu 32

Pieni

L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu r-regoli dwar il-pieni applikabbli għall-ksur tad-Dispożizzjonijiet ta' dan ir-Regolament u għandhom jiehdu l-miżuri kollha meħtieġa biex jiżguraw li jiġu implimentati. Il-pieni previsti għandhom ikunu effettivi, proporzjonati u dissważivi. L-Istati Membri għandhom jinnotifikaw dawk ir-regoli u l-miżuri lill-Kummissjoni sa mhux aktar tard mit-3 ta' Ġunju 2010 u għandhom jinnotifikawha mingħajr dewmien bi kwalunkwe emenda sussegwenti li taffetwahom.

Artikolu 33

Annessi

Miżuri maħsuba biex jemendaw elementi mhux essenzjali ta' dan ir-Regolament billi jadattaw l-Annessi għalih, hliet l-Anness I, għandhom jiġu adottati skond il-proċedura regolatorja bi skrutinju imsemmija fl-Artikolu 35(2).

Dan ir-Regolament jorbot fl-intier tiegħu u japplika direttament fl-Istati Membri kollha.

Magħmul fi Strasburgu, 23 ta' Ottubru 2007.

Għall-Parlament Ewropew
Il-President
H.-G. PÖTTERING

Artikolu 34

Dispożizzjonijiet emendatorji

1. Miżuri maħsuba biex jemendaw elementi mhux essenzjali ta' dan ir-Regolament billi jissupplimentawh u li huma meħtieġa għall-implimentazzjoni ta' l-Artikoli 2, 10 u 12 għandhom jiġu adottati skond il-proċedura regolatorja bi skrutinju msemija fl-Artikolu 35(2).

2. Miżuri maħsuba biex jemendaw elementi mhux essenzjali ta' dan ir-Regolament billi jaġġustaw l-ammonti finanzjarji msemija fih, hliet fl-Anness I, fid-dawl ta' l-inflazzjoni għandhom jiġu adottati skond il-proċedura regolatorja bi skrutinju msemija fl-Artikolu 35(2).

Artikolu 35

Proċedura ta' Kumitat

1. Il-Kummissjoni għandha tkun mghejuna mill-Kumitat stabbilit bl-Artikolu 11a tad-Direttiva 91/440/KEE.

2. Meta ssir referenza għal dan il-paragrafu, l-Artikoli 5a(1) sa (4), u l-Artikolu 7 tad-Deciżjoni 1999/468/KE għandhom japplikaw, waqt li jittiehed kont tad-Dispożizzjonijiet ta' l-Artikolu 8 tagħha.

Artikolu 36

Rapport

Il-Kummissjoni għandha tirrapporta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-implimentazzjoni u r-riżultati ta' dan ir-Regolament sat-3 ta' Diċembru 2012, u b'mod partikolari dwar l-istandards ta' kwalità tas-servizzi.

Ir-rapport għandu jkun ibbażat fuq informazzjoni li għandha tingħata skond dan ir-Regolament u skond l-Artikolu 10b tad-Direttiva 91/440/KEE. Ir-rapport għandu jkollu miegħu, fejn meħtieġ, proposti xierqa.

Artikolu 37

Dhul fis-seħh

Dan ir-Regolament għandu jidhrol fis-seħh 24 xahar wara d-data tal-pubblikazzjoni tiegħu fil-Ġurnal Uffiċjali ta' l-Unjoni Ewropea.

Għall-Kunsill
Il-President
M. LOBO ANTUNES

ANNEX I

Estratt mir-regoli uniformi dwar il-kuntratt għat-trasport internazzjonali ta' passiġġieri u bagalji bil-ferrovija (CIV)

Appendiċi A

Għall-konvenzjoni dwar trasport internazzjonali bil-ferrovija (COTIF) tad-9 ta' meju 1980, KIF modifikata bil-protokoll għall-modifika tal-konvenzjoni dwar it-trasport internazzjonali bil-ferrovija tat-3 ta' ġunju 1999

TITOLU II

KONKLUŻJONI U PRESTAZZJONI TAL-KUNTRATT TA' TRASPORT

Artikolu 6

Kuntratt ta' Trasport

1. Bil-kuntratt ta' trasport, it-trasportatur għandu jidhol għall-impenn li jgħorr il-passiġġier kif ukoll, fejn xieraq, il-bagalji u vetturi għall-post tad-destinazzjoni u li jikkunsinna l-bagalji u l-vetturi fil-post tad-destinazzjoni.
2. Il-kuntratt ta' trasport għandu jiġi kkonfermat b'biljett jew aktar mahruġ lill-passiġġier. Madankollu, soġġett għall-Artikolu 9, l-assenza, l-irregolarità jew it-telf ta' biljett m'għandhomx jaffettwaw l-eżistenza jew il-validità tal-kuntratt li għandha tibqa' soġġetta għal dawn ir-Regoli Uniformi.
3. Il-biljett għandu jkun evidenza prima facie tal-konklużjoni u l-kontenut tal-kuntratt ta' trasport.

Artikolu 7

Biljett

1. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport għandhom jiddeterminaw il-forma u l-kontenut tal-biljetti kif ukoll il-lingwa u l-karattri li bihom huma għandhom jiġu stampati u magħmulin.
2. Dan li ġej, ta' l-inqas, għandu jiddaħhal fil-biljett:
  - (a) it-trasportatur jew it-trasportaturi;
  - (b) stqarrija li t-Trasport huwa soġġett, minkejja kwalunkwe klawnsola kuntrarja, għal dawn ir-Regoli Uniformi; din tista' tkun indikata bl-akronimu CIV;
  - (c) kwalunkwe stqarrija oħra meħtieġa biex tipprova l-konklużjoni u l-kontenut tal-kuntratt ta' Trasport u li tippermetti lill-passiġġier jafferma d-drittijiet li jirriżultaw minn dan il-kuntratt.
3. Il-passiġġier għandu jiżgura, x'hin jirċievi l-biljett, li dan hareġ skond l-istruzzjonijiet tiegħu.
4. Il-biljett għandu jkun trasferibbli jekk ma jkunx hareġ fisem il-passiġġier u jekk il-vjaġġ ma jkunx beda.
5. Il-biljett jista' jiġi stabbilit fil-forma ta' reġistrazzjoni ta' data elettronika, li tista' tiġi ttrasformata f'simboli miktuba legġibbli. Il-proċedura użata għar-reġistrazzjoni u t-trattament ta' data għandha tkun ekwivalenti mill-perspettiva funzjonali, b'mod partikolari sa fejn jikkonċerna l-valur evidenzjali tal-biljett irrappreżentat b'dik id-data.

Artikolu 8

Pagament u rimbors tal-hlas tat-trasport

1. Soġġett għal ftehim kuntrarju bejn il-passiġġier u t-trasportatur, il-hlas tat-trasport għandu jithallas minn qabel.
2. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-trasport għandhom jiddeterminaw taht liema kondizzjonijiet għandu jsir rimbors tal-hlas tat-trasport.

*Artikolu 9***Id-dritt li tingarr. Esklużjoni mit-trasport**

1. Il-passiġġier għandu, mill-bidu tal-vjaġġ tiegħu, ikollu fil-pussess tiegħu biljett validu u jipprezentah fl-ispezzjoni tal-biljetti. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport jistgħu jipprovdu:

- (a) li passiġġier li ma jipproduċix biljett validu għandu jhallas, b'żieda mal-ħlas tat-trasport, ħlas addizzjonali;
  - (b) li passiġġier li jirrifjuta li jhallas x'hin jintalab il-ħlas tat-trasport jew il-ħlas addizzjonali jista' jiġi mitlub li jtemm il-vjaġġ tiegħu;
  - (ċ) jekk u taht liema kondizzjonijiet għandu jsir rimbors tal-ħlas addizzjonali.
2. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-trasport jistgħu jipprovdu li l-passiġġieri li:

- (a) jipprezentaw periklu għas-sigurtà u l-iffunzjonar tajjeb ta' l-operazzjonijiet jew għas-sigurtà ta' passiġġieri oħra,
- (b) johlqu inkonvenjent lil passiġġieri oħra b'mod intollerabbli,

għandhom jiġu esklużi mit-trasport jew jistgħu jiġu mitluba jtemmu l-vjaġġ tagħhom u li tali persuni m'għandhomx ikunu intitolati għal rimbors tal-ħlas tat-trasport tagħhom jew ta' kwalunkwe ħlas għat-trasport ta' bagalji registrati li setgħu hallsu.

*Artikolu 10***Ikkompletar ta' formalitajiet amministrattivi**

Il-passiġġier għandu jikkonforma mal-formalitajiet mehtieġa mid-dwana jew l-awtoritajiet amministrattivi oħra.

*Artikolu 11***Kancellazzjoni u ttardjar tal-ferroviji. Konnessjonijiet li ma ntlahqux**

It-trasportatur għandu, fejn neċessarju, jiċċertifika fuq il-biljett li l-ferrovija giet ikkanċellata jew il-konnessjoni ma ntlahqitx.

TITOLU III

TRASPORT TA' BAGALJI TA' L-IDEJN, ANNIMALI, BAGALJI RREĠISTRATI U VETTURI

Kapitolu I

Dispożizzjonijiet Komuni*Artikolu 12***Artikoli u animali aċċettabbli**

1. Il-passiġġier jista' jiehu miegħu artikoli li jistgħu jiġu mmaniġġjati faċilment (bagalji ta' l-idejn) u wkoll animali hajjin skond il-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport. Barra minn dan, il-passiġġier, jista' jiehu miegħu artikoli ingombranti skond id-Dispożizzjonijiet speċjali, li hemm fil-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport. Artikoli u animali li x'aktarx idejqu jew johlqu inkonvenjent lill-passiġġieri jew jikkawżaw ħsara m'għandhomx jiġu permessi bhala bagalja ta' l-idejn.

2. Il-passiġġier, jista' jikkunsinna l-artikoli u l-animali bhala bagalji rreġistrati skond il-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-trasport.

3. It-trasportatur jista' jippermetti t-trasport ta' vetturi fl-okkażjoni tat-trasport ta' passiġġieri skond Dispożizzjonijiet speċjali li hemm fil-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-trasport.

4. It-trasport ta' merkanzija perikoluza bhala bagalja ta' l-idejn, bagalja rreġistrata kif ukoll bhala ġewwa jew fuq vetturi li, skond dan it-Titolu jingarru bil-ferrovija, għandu jikkonforma mar-Regolament li jikkonċerna t-trasport ta' Merkanzija Perikoluza bil-Ferrovija (RID).

*Artikolu 13***Eżami**

1. Fejn ikun hemm raġuni tajba għas-suspett ta' nuqqas ta' osservanza tal-kondizzjonijiet tat-Trasport, it-trasportatur għandu jkollu d-dritt li jeżamina jekk l-artikoli (il-bagalji ta' l-idejn, il-bagalji rreġistrati, il-vetturi inkluż it-tagħbija tagħhom) u l-annimali ttrasportati jikkonformawx mal-kondizzjonijiet tat-Trasport, sakemm il-liġijiet u l-preskrizzjonijiet ta' l-Istat li fih isir l-eżami ma jipprojbixxux tali eżami. Il-passiġġier għandu jkun mistieden biex jattendi għall-eżami. Jekk ma jidherx jew ma jkunx jista' jintlaħaq, it-trasportatur għandu jitlob l-preżenza ta' żewġ xhieda indipendenti.
2. Jekk ikun stabbilit li l-kondizzjonijiet tat-Trasport ma ġewx irrispettati, it-trasportatur jista' jitlob lill-passiġġier iħallas l-ispejjeż li joriginaw mill-eżami.

*Artikolu 14***Ikkompletar ta' formalitajiet amministrattivi**

Il-passiġġier għandu jikkonforma mal-formalitajiet meħtieġa mid-dwana jew l-awtoritajiet amministrattivi oħra meta, waqt li jkun qed jiġi ttrasportat, ikollu artikoli (bagalji ta' l-idejn, bagalji rreġistrati, vetturi inkluż it-tagħbija tagħhom) jew annimali ttrasportati. Hu għandu jkun preżenti waqt l-ispezzjoni ta' dawn l-artikoli hlief fejn hu previst mod iehor mil-liġijiet u l-preskrizzjonijiet ta' kull Stat.

Kapitolu II

Bagalji ta' l-Idejn u Annimali*Artikolu 15***Superviżjoni**

Għandha tkun ir-responsabbiltà tal-passiġġier li jissorvelja l-bagalja ta' l-idejn u l-annimali li hu jiehu miegħu.

Kapitolu III

Bagalji Rreġistrati*Artikolu 16***Kunsinna ta' bagalji rreġistrati**

1. L-obbligazzjonijiet kuntrattwali relatati mat-trasferiment tal-bagalji rreġistrati għandhom jiġu stabbiliti b'vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja mahruġ lill-passiġġier.
2. Soġġett għall-Artikolu 22, l-assenza, l-irregolarità jew it-telf ta' vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja m'għandhomx jaf-fettwaw l-eżistenza jew il-validità tal-ftehim li jikkoncernaw it-trasferiment tal-bagalji rreġistrati, li għandhom jibqgħu soġġetti għal dawn ir-Regoli Uniformi.
3. Il-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja għandu jkun evidenza prima facie tar-reġistrazzjoni tal-bagalja u l-kondizzjonijiet tat-trasport tagħha.
4. Soġġett għal evidenza kuntrarja, għandu jiġi preżunt li meta t-trasportatur għabba l-bagalja rreġistrata din kienet apparmentament f'kondizzjoni tajba, u li n-numru u l-massa tal-punti tal-bagalja jikkorrispondu ma' l-informazzjoni mdahhla fuq il-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja.

*Artikolu 17***Vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja**

1. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport għandhom jiddeterminaw il-forma u l-kontenut tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja kif ukoll il-lingwa u l-karattri li bihom dan għandu jiġu stampat u magħmul. L-Artikolu 7 paragrafu 5 għandu japplika mutatis mutandis.
2. Dan li ġej, ta' l-inqas, għandu jiddahhal fil-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja:
  - (a) it-trasportatur jew it-trasportaturi;
  - (b) stqarrija li t-Trasport huwa soġġett, minkejja kwalunkwe klawsole kuntrarja, għal dawn ir-Regoli Uniformi; din tista' tkun indikata bl-akronimu CIV;

- (c) kwalunkwe stqarrija oħra meħtieġa biex tipprova l-obbligi kuntrattwali li jirrigwardaw it-trasferiment tal-bagalji rreġistrati u li tippermetti lill-passiġġier jafferma d-drittijiet li jirriżultaw minn dan il-kuntratt ta' Trasport.
3. Il-passiġġier għandu jiżgura, x'hin jirċievi l-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja, li dan hareġ skond l-istruzzjonijiet tiegħu.

Artikolu 18

Reġistrazzjoni u Trasport

1. Hlief fejn il-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport jipprovdu mod iehor, il-bagalji għandhom jiġu rreġistrati biss fuq preżentazzjoni ta' biljett validu ta' l-inqas sad-destinazzjoni tal-bagalji. F'każi oħra r-reġistrazzjoni tal-bagalji għandha titwettaq skond il-preskrizzjonijiet fis-seħħ fil-post tal-konsenja.
2. Meta l-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport jipprovdu li l-bagalji jistgħu jiġu aċċettati għal Trasport mingħajr il-preżentazzjoni ta' biljett, id-Dispożizzjonijiet ta' dawn ir-Regoli Uniformi li jiddeterminaw id-drittijiet u l-obbligi tal-passiġġier fir-rigward tal-bagalji rreġistrati tiegħu għandhom japplikaw mutatis mutandis għal dak li jikkonsenja l-bagalji rreġistrati.
3. It-trasportatur jista' jibgħat il-bagalji rreġistrati b'ferrovija oħra jew b'mezz ta' trasport iehor u b'rotta differenti minn dik meħuda mill-passiġġier.

Artikolu 19

Pagament ta' hlasijiet għat-Trasport ta' bagalji rreġistrati

Sogġett għal ftehim kuntrarju bejn il-passiġġier u t-trasportatur, il-hlas għall-Trasport ta' bagalji rreġistrati għandu jkun pagabbli mar-reġistrazzjoni.

Artikolu 20

Immarkar ta' bagalji rreġistrati

Il-passiġġier għandu jindika fuq kull punt tal-bagalji rreġistrati f'post viżibbilment ċar, b'mod suffiċjentement rezistenti u legġibbli:

- (a) l-isem u l-indirizz tiegħu;
- (b) il-post tad-destinazzjoni.

Artikolu 21

Id-dritt li tid-disponi minn bagalji rreġistrati

1. Jekk iċ-ċirkostanzi jippermettu u jekk b'dan ma jinkisrux il-htigiet tad-dwana jew il-htigiet ta' awtoritajiet amministrattivi oħra, il-passiġġier jista' jitlob li l-bagalji jingħataw lura fil-post tal-kunsinna maċ-ċediment tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja u, jekk il-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport jeħtieġu hekk, mal-preżentazzjoni tal-biljett.
2. Il-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport jista' jkun fihom Dispożizzjonijiet oħra li jirrigwardaw id-dritt li tid-disponi minn bagalji rreġistrati, b'mod partikolari modifikazzjonijiet tal-post tad-destinazzjoni u l-konsegwenzi finanzjari possibbli li jridu jingarru mill-passiġġier.

Artikolu 22

Kunsinna

1. Il-bagalji rreġistrati għandhom jiġu kkonsenjati maċ-ċediment tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja u, fejn xieraq, mal-pagament ta' l-ammonti ta' hlas mal-kunsinna.

It-trasportatur għandu jkun intitolat, iżda mhux obbligat, li jeżamina jekk id-detentur tal-vawċer hux intitolat jew le li jirċievi kunsinna.

2. Għandha tkun ekwivalenti għall-kunsinna lid-detentur tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja jekk, skond il-preskrizzjonijiet fis-seħħ fil-post tal-kunsinna:

- (a) il-bagalja għet mghoddija f'idejn l-awtoritajiet tad-dwana jew ta' l-octroi fil-bini jew l-imhazen tagħhom, meta dawn m'humiex sogġetti għas-supervizjoni tat-trasportatur;
- (b) annimali hajjin ġew mghoddija f'idejn partijiet terzi.

3. Id-detentur tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja jista' jitlob il-kunsinna tal-bagalji fil-post tad-destinazzjoni hekk kif jinqabeż il-hin miftiehem u, fejn xieraq, il-hin neċessarju għall-operazzjonijiet mwettqa mill-awtoritajiet tad-dwana jew awtoritajiet oħra.
4. Meta ma jkunx hemm ċediment tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja, it-trasportatur għandu biss ikun obligat jikkunsinna l-bagalji lill-persuna li tipprova d-dritt tagħha għal dan; jekk il-prova offruta tidher insuffiċjenti, t-trasportatur jista' jitlob li tingħata s-sigurtà.
5. Il-bagalja għandha tiġi kkonsenjata fil-post tad-destinazzjoni li għalih giet irreġistrata.
6. Id-detentur ta' vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja li l-bagalja tiegħu ma gietx konsenjata jista' jitlob li jkollu fuq il-vawċer il-jum u l-hin meta talab il-kunsinna skond paragrafu 3.
7. Il-persuna intitolata tista' tirrifjuta li taċċetta l-bagalja jekk it-trasportatur ma' jikkonformax mat-talba tiegħu li jwettaq eżami tal-bagalja reġistrata sabiex tiġi stabbilita l-hsara allegata.
8. Fil-każi l-oħra kollha l-kunsinna tal-bagalja għandha titwettaq skond il-preskrizzjonijiet fis-sehħ fil-post tad-destinazzjoni.

Kapitolu IV

Vetturi

Artikolu 23

Kondizzjonijiet ta' Trasport

Id-Dispożizzjonijiet speċjali li jirregolaw it-Trasport ta' vetturi, li jinsabu fil-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport, għandhom jispeċifikaw b'mod partikolari l-kondizzjonijiet li jirregolaw l-aċċettazzjoni għat-Trasport, ir-reġistrazzjoni, it-tagħbija u t-Trasport, il-hatt u l-kunsinna kif ukoll l-obbligi tal-passiġġier.

Artikolu 24

Vawċer tat-Trasport

1. L-obbligi kuntrattwali relatati mat-Trasport ta' vetturi għandhom jiġu stabbiliti b'vawċer tat-Trasport mahruġ lill-passiġġier. Il-vawċer tat-Trasport jista' jiġi integrat fil-biljett tal-passiġġier.
2. Il-Dispożizzjonijiet speċjali li jirregolaw it-Trasport ta' vetturi, li jinsabu fil-Kondizzjonijiet Ġenerali ta' Trasport, għandhom jiddeterminaw il-forma u l-kontenut tal-vawċer tat-Trasport kif ukoll il-lingwa u l-karattri li bihom dan għandu jiġu stampat u magħmul. L-Artikolu 7 paragrafu 5 għandu japplika mutatis mutandis.
3. Dan li ġej, ta' l-inqas, għandu jiddaħhal fil-vawċer tat-Trasport:
  - (a) it-trasportatur jew it-trasportaturi;
  - (b) stqarrija li t-Trasport huwa soġġett, minkejja kwalunkwe klawnsola kuntrarja, għal dawn ir-Regoli Uniformi; din tista' tkun indikata bl-akronimu CIV;
  - (c) kwalunkwe stqarrija oħra meħtieġa biex tipprova l-obbligi kuntrattwali li jirrigwardaw it-Trasport ta' vetturi u li tippermetti lill-passiġġier jafferma d-drittijiet li jirriżultaw mill-kuntratt ta' Trasport.
4. Il-passiġġier għandu jiżgura, x'hin jircievi l-vawċer tat-Trasport, li dan hareġ skond l-istruzzjonijiet tiegħu.

Artikolu 25

Liġi applikabbli

Soġġett għad-Dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, id-Dispożizzjonijiet tal-Kapitolu III relatati mat-Trasport ta' bagalji għandhom japplikaw għall-vetturi.

TITOLU IV

RESPONSABILITÀ TAT-TRASPORTATUR

Kapitolu I

Responsabbiltà f'każ ta' Mewt ta', jew Korriment Personali lill-, Passiġġieri

Artikolu 26

Baži tar-responsabbiltà

1. It-trasportatur għandu jkun responsabbli għat-telf jew il-ħsara li tirriżulta minn mewt ta', korrimenti personali lill-, jew ħsara fiżika jew mentali oħra lill-, passiġġier, ikkawżata b'incident li joriġina mill-operat tal-linja tal-ferrovija u li jsehh waqt li l-passiġġier ikun ġewwa, diehel jew nieżel minn vetturi tal-linja tal-ferrovija, tkun xi tkun l-infrastruttura tal-linja tal-ferrovija użata.
2. It-trasportatur għandu jinheles minn din ir-responsabbiltà
  - (a) jekk l-incident ġie kkawżat minn ċirkostanzi mhux konnessi ma' l-operat tal-linja tal-ferrovija u li t-trasportatur, minkejja li ha l-kura mehtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, ma setax jevita u li ma setax jipprevjeni l-konsegwenzi tagħhom;
  - (b) sal-punt li l-incident huwa dovut għat-tort tal-passiġġier;
  - (c) jekk l-aċcident huwa dovut għall-imġiba ta' parti terza li t-trasportatur, minkejja li ha l-kura mehtieġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, ma setax jevita u li ma setax jipprevjeni l-konsegwenzi tagħhom; impriza oħra li tuża l-istess infrastruttura tal-linja tal-ferrovija ma tistax titqies bhala parti terza; id-dritt għar-rikors m'għandux jiġi affettwat.
3. Jekk l-incident huwa dovut għall-imġiba ta' parti terza u jekk, minkejja dan, it-trasportatur m'huwiex mehlus kompletament mir-responsabbiltà tiegħu skond paragrafu 2, ittra c), hu għandu jkun responsabbli b'mod shih sal-limiti stabbiliti f'dawn ir-Regoli Uniformi iżda mingħajr preġudizzju għal kwalunkwe dritt ta' rikors li t-trasportatur jista' jkollu kontra l-parti terza.
4. Dawn ir-Regoli Uniformi m'għandhom jaffettwaw l-ebda responsabbiltà li tista' taqa' fuq it-trasportatur f'każijiet mhux previsti fil-paragrafu 1.
5. Jekk it-Trasport irregolat minn kuntratt ta' Trasport wiehed jitwettaq minn trasportaturi suċċessivi, it-trasportatur marbut skond il-kuntratt ta' Trasport li jipprovdi s-servizz ta' Trasport li fil-kors tiegħu sehh l-incident, għandu jkun responsabbli f'każ ta' mewt ta', u korrimenti personali lill-, passiġġieri. Meta dan is-servizz ma ġiex ipprovdut mit-trasportatur, iżda minn trasportatur sostitut, iż-żewġ trasportaturi għandhom ikunu responsabbli b'mod kongunt u separatament skond dawn ir-Regoli Uniformi.

Artikolu 27

Hsarat f'każ ta' mewt

1. F'każ ta' mewt tal-passiġġier il-ħsarat għandhom jinkludu:
  - (a) kwalunkwe spejjeż mehtieġa wara l-mewt, b'mod partikolari dawk tat-trasport tal-ġisem u l-ispejjeż tal-funeral;
  - (b) jekk il-mewt ma ssehhx mill-ewwel, il-ħsarat previsti fl-Artikolu 28.
2. Jekk, mal-mewt tal-passiġġier, il-persuni li kellu, jew li kien ser ikollu, dmir legali li jmantni jiġu m'cahda mill-appoġġ tagħhom, tali persuni għandhom ukoll jiġu kkompensati għal dak it-telf. Id-drittijiet ta' azzjoni għal ħsarat ta' persuni li l-passiġġier kien qed imantni mingħajr ma kien marbut bil-liġi li jagħmel dan, għandhom jiġu rregolati bil-liġi nazzjonali.

Artikolu 28

Hsarat f'każ ta' korriment personali

F'każ ta' korriment personali jew kwalunkwe ħsara fiżika jew mentali oħra lill-passiġġier, il-ħsarat għandhom jinkludu:

- (a) kwalunkwe spejjeż, b'mod partikolari dawk tal-kura u tat-trasport;
- (b) kumpens għal telf finanzjarju, dovut għal inkapaċità ta' xogħol, totali jew parzjali, jew għal htigijiet miżjudi.

Artikolu 29

Kumpens għal hsara oħra tal-gisem

Il-liġi nazzjonali għandha tiddetermina jekk u sa liema limitu għandu t-trasportatur iħallas il-hsarat għal hsara tal-gisem barra minn dik li hemm Dispożizzjoni għaliha fl-Artikoli 27 u 28.

Artikolu 30

Forma u ammont ta' hsarat f'każ ta' mewt jew korrimment personali

1. Il-hsarat taht l-Artikolu 27, paragrafu 2 u l-Artikolu 28, ittra b) għandhom jinghataw fil-forma ta' hlas f'daqqa. Madankollu, jekk il-liġi nazzjonali tippermetti pagament ta' kull sena, il-hsarat għandhom jinghataw f'dik il-forma jekk jiġi mitlub hekk mill-passiġġier korrut jew mill-persuni intitolati msemmijin fl-Artikolu 27, paragrafu 2.

2. L-ammont ta' hsarat li jridu jinghataw skond paragrafu 1 għandhom jiġu determinati skond il-liġi nazzjonali. Madankollu, għall-iskopijiet ta' dawn ir-Regoli Uniformi, il-limitu superjuri għal kull passiġġier għandu jiġi stabbilit għal 175 000 unità ta' kont bhala hlas f'daqqa jew bhala pagament ta' kull sena annwali li jikkorrispondi għal dik is-somma, fejn il-liġi nazzjonali tipprovdji għal limitu superjuri ta' inqas minn dak l-ammont.

Artikolu 31

Sistemi oħra ta' trasport

1. Soġġett għal paragrafu 2, id-Dispożizzjonijiet relatati mar-responsabbiltà tat-trasportatur f'każ ta' mewt ta', jew korrimment personali lill-, passiġġieri m'għandhomx japplikaw għal telf jew hsarat li joriġinaw fil-kors tat-Trasport li, skond il-kuntratt ta' Trasport, ma kienx Trasport bil-ferrovija.

2. Madankollu, fejn il-vetturi tal-linji tal-ferrovija jingarru bil-vapur, id-Dispożizzjonijiet relatati mar-responsabbiltà f'każ ta' mewt ta', jew korrimmenti personali lill-, il-passiġġieri għandhom japplikaw għat-telf jew il-hsara msemmija fl-Artikoli 26, paragrafu 1 u l-Artikolu 33, paragrafu 1, ikkawżata b'incident li jirriżulta mill-operat tal-linja tal-ferrovija u li jsehh waqt li l-passiġġier ikun gewwa, diehel jew niezel mill-imsemmija vetturi.

3. Meta, minhabba ċirkostanzi eċċezzjonali, l-operat tal-linja tal-ferrovija jiġi temporanjament sospiż u l-passiġġieri jin-garru minn sistema oħra ta' trasport, it-trasportatur għandu jkun responsabbli skond dawn ir-Regoli Uniformi.

Kapitolu II

Responsabbiltà f'każ ta' Nuqqas ta' Żamma ma' l-Iskeda tal-Hin

Artikolu 32

Responsabbiltà f'każ ta' kancellazzjoni, ittardjar tal-ferroviji jew konnessjonijiet li ma ntlahqux

1. It-trasportatur għandu jkun responsabbli għall-passiġġier għal telf jew hsara li tirriżulta mill-fatt li, minhabba kancellazzjoni, ittardjar ta' ferrovija jew konnessjoni li ma ntlahqitx, il-vjaġġ tiegħu ma jistax jittkompla fl-istess jum, jew li kontinwazzjoni tal-vjaġġ fl-istess jum ma tistax tintalab b'mod raġonevoli minhabba ċirkostanzi speċifiċi. Il-hsarat għandhom jinkludu l-ispejjeż raġonevoli ta' akkomodazzjoni kif ukoll l-ispejjeż raġonevoli li jkun hemm b'żonn biex jiġu nnotifikati l-persuni li qed jistennew lill-passiġġier.

2. It-trasportatur għandu jiġi mehlus minn din ir-responsabbiltà, meta l-kancellazzjoni, l-ittardjar jew il-konnessjoni li ma ntlahqitx hija attribwibbli għal waħda minn dawn il-kawżi li ġejjin:

- (a) ċirkostanzi mhux konnessi ma' l-operat tal-linja tal-ferrovija li t-trasportatur, minkejja li ha l-kura mehteġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, ma setax jevita u li ma setax jipprevjeni l-konsegwenzi tagħhom,
- (b) tort fuq il-parti tal-passiġġier; jew
- (c) l-imġiba ta' parti terza li t-trasportatur, minkejja li ha l-kura mehteġa fiċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, ma setax jevita u li ma setax jipprevjeni l-konsegwenzi tagħhom; impriża oħra li tuża l-istess infrastruttura tal-linja tal-ferrovija ma tistax titqies bhala parti terza; id-dritt għar-rikors m'għandux jiġi affettwat.

3. Il-liġi nazzjonali għandha tiddetermina jekk u sa liema livell għandu t-trasportatur iħallas il-hsarat għal hsara barra minn dik prevista fil-paragrafu 1. Din id-Dispożizzjoni għandha tkun minghajr preġudizzju għall-Artikolu 44.

Kapitolu III

Responsabbiltà fir-rigward ta' Bagalji ta' l-Idejn, Annimali, Bagalji Rreġistrati u Vetturi

TAQSIMA 1

Bagalji ta' l-idejn u annimali

Artikolu 33

Responsabbiltà

1. F'każ ta' mewt ta', jew korriment personali lill-, passiġġieri, it-trasportatur għandu jkun responsabbli ukoll għat-telf jew hsara li tirriżulta minn telf totali jew parzjali ta', jew hsara lill-oġġetti li l-passiġġier kellu fuqu jew miegħu bhala bagalja ta' l-idejn; dan għandu japplika wkoll għall-annimali li l-passiġġier kien għab miegħu. L-Artikolu 26 għandu japplika mutatis mutandis.

2. Frigward iehor, it-trasportatur m'għandux ikun responsabbli għat-telf totali jew parzjali ta', jew hsara lill-, oġġetti, bagalji ta' l-idejn jew annimali li s-supervizjoni tagħhom hija r-responsabbiltà tal-passiġġier skond l-Artikolu 15, sakemm dan it-telf jew hsara ma jkunx ikkawżat bil-htija tat-trasportatur. L-Artikoli l-oħra tat-*Titolu IV*, bl-eċċezzjoni ta' l-Artikolu 51, u t-*Titolu VI* m'għandhomx japplikaw f'dan il-każ.

Artikolu 34

Limitu ta' hsarat f'każ ta' telf ta' jew hsara lill-oġġetti

Meta t-trasportatur huwa responsabbli taht l-Artikolu 33 paragrafu 1, hu għandu jhallas kumpens sa limitu ta' 1 400 unità ta' kont għal kull passiġġier.

Artikolu 35

Esklużjoni tar-responsabbiltà

It-trasportatur m'għandux ikun responsabbli għall-passiġġier għal telf jew hsara li toriġina mill-fatt li l-passiġġier ma jikkonformax mal-formalitajiet meħtieġa mill-awtoritajiet tad-dwana jew awtoritajiet amministrattivi oħra.

TAQSIMA 2

Bagalji Rreġistrati

Artikolu 36

Baži tar-responsabbiltà

1. It-trasportatur għandu jkun responsabbli għat-telf jew hsara li tirriżulta minn telf totali jew parzjali ta', jew hsara lill-, bagalja rreġistrata bejn il-hin li t-trasportatur hadha f'idejh u l-hin tal-kunsinna kif ukoll mill-ittardjar tal-kunsinna.

2. It-trasportatur għandu jiġi mehlus minn din ir-responsabbiltà sal-punt fejn it-telf, il-hsara jew l-ittardjar fil-kunsinna gie ikkawżat b'tort tal-passiġġier, b'ordni mogħtija mill-passiġġier barra milli riżultat ta' tort tat-trasportatur, b'difett inerenti fil-bagalja rreġistrata jew b'ċirkostanzi li t-trasportatur ma setax jevita u li ma setax jipprevjeni l-konsegwenzi tagħhom.

3. It-trasportatur għandu jiġi mehlus minn din ir-responsabbiltà sal-punt li t-telf jew hsara joriġina mir-riskji speċjali inerenti f'wahda jew iżjed miċ-ċirkostanzi li ġejjin:

- (a) l-assenza jew inadegwatezza ta' l-ippakkjar;
- (b) in-natura speċjali tal-bagalja;
- (c) il-kunsinna bhala bagalja ta' oġġetti mhux aċċettabbli għat-Transport.

Artikolu 37

Obbligu ta' provi

1. L-obbligu li jiġi pprovat li t-telf, il-hsara jew l-ittardjar fil-kunsinna kien tort ta' wahda mill-kawzi speċifikati fl-Artikoli 36, paragrafu 2 għandu jaqta' fuq it-trasportatur.

2. Meta t-trasportatur jistabbilixxi li, wara li kkunsidra ċ-ċirkostanzi ta' każ partikolari, it-telf jew il-hsara setgħu originaw minn riskju speċjali wiehed jew aktar imsemmija fl-Artikolu 36, paragrafu 3, għandu jkun preżunt li minn hemm originat. Il-persuna intitolata għandha, madankollu, jkollha d-dritt li tipprova li t-telf jew il-hsara ma kienx attribwibbli la fis-shih u lanqas f'parti għal wiehed minn dawk ir-riskji.

Artikolu 38

Trasportaturi suċċessivi

Jekk Trasport irregolat b'kuntratt wiehed jitwettaq minn trasportaturi diversi suċċessivi, kull trasportatur bl-att proprju li jiehu Fidejh il-bagalja bil-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja jew il-vettura bil-vawċer ta' Trasport, għandu jsir parti għall-kuntratt ta' Trasport fir-rigward tat-tmexxija tal-bagalja jew tat-Trasport tal-vetturi, skond it-termini tal-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalja jew tal-vawċer tat-Trasport u għandu jassumi l-obbligi li joriginaw minn hemm. F'tali każ kull trasportatur għandu jkun responsabbli għat-Trasport matul ir-rotta shiha sal-kunsinna.

Artikolu 39

Trasportatur sostitut

1. Fejn it-trasportatur halla t-tweqqi ta' Trasport, fis-shih jew f'parti, f'idejn trasportatur sostitut, kemm jekk skond id-dritt taht il-kuntratt ta' Trasport li jagħmal dan, jew le, it-trasportatur għandu madankollu jibqa' responsabbli fir-rigward tat-Trasport shih.

2. Id-Dispożizzjonijiet kollha ta' dawn ir-Regoli Uniformi li jirregolaw ir-responsabbiltà tat-trasportatur għandhom japplikaw ukoll għar-responsabbiltà tat-trasportatur sostitut għat-Trasport imwettaq minnu. L-Artikoli 48 u 52 għandhom japplikaw jekk titressaq azzjoni kontra l-impjegati jew kwalukwe persuna oħra li t-trasportatur sostitut jagħmel użu mis-servizzi tagħha għat-tweqqi tat-Trasport.

3. Kwalunkwe ftehim speċjali li tahtu liema t-trasportatur jassumi obbligi mhux imposti minn dawn ir-Regoli Uniformi jew jirrinunzja drittijiet mogħtija minn dawn ir-Regoli Uniformi m'għandu jkollu l-ebda effett fir-rigward tat-trasportatur sostitutiv li ma jkunx aċċettat esplicitament u bil-miktub. Kemm jekk it-trasportatur sostitutiv ikun aċċettat u kemm jekk le, it-trasportatur għandu xorta jibqa' marbut mill-obbligi jew ir-rinunzji li jirriżultaw minn tali ftehim speċjali.

4. Meta u safejn it-trasportatur u t-trasportatur sostitutiv ikunu t-tnejn responsabbli, ir-responsabbiltà għandha tkun konġunta u separata.

5. L-ammont aggregat tal-kumpens pagabbli mit-trasportatur, it-trasportatur sostitutiv u s-servi tagħhom u persuni oħra li jkunu jużaw is-servizzi tagħhom għat-tweqqi tat-trasportazzjoni m'għandux jaqbeż il-limiti previsti f'dawn ir-Regoli Uniformi.

6. Dan l-Artikolu m'għandux jippreġudika d-drittijiet ta' rikors li jistgħu jkunu jeżistu bejn it-trasportatur u t-trasportatur sostitutiv.

Artikolu 40

Preżunzjoni ta' telf

1. Il-persuna intitolata tista', mingħajr ma tkun mitluba tipprovdi provi ulterjuri, tikkunsidra oġġett tal-bagalja bhala mit-luf meta dan ma jkunx ġie kkunsinnat lilu jew impoġġi għad-Dispożizzjoni tiegħu fi żmien erbatax-il jum wara talba għall-kunsinna tkun saret skond l-Artikolu 22, paragrafu 3.

2. Jekk oġġett ta' bagalja li jkun meqjus li ntilef jiġi rikopert fi żmien sena wara t-talba għall-kunsinna, it-trasportatur irid jinnotifika lill-persuna intitolata jekk l-indirizz tiegħu jkun magħruf jew ikun jista' jiġi aċċertat.

3. Fi żmien tletin jum wara l-irċevuta tan-notifika msemmija fil-paragrafu 2, il-persuna intitolata tista' titlob li l-oġġett tal-bagalja jkun ikkunsinnat lilha. F'dak il-każ hija trid thallas l-ispejjeż relatati mat-Trasport ta' l-oġġett mill-post tal-kunsinna għall-post fejn il-kunsinna tiġi mwettqa u tirrimborsa l-kumpens irċevut minbarra, skond il-każ, kwalunkwe spiża inkluża fih. Madankollu hija għandha żżomm id-drittijiet tagħha li titlob kumpens għal dewmien tal-kunsinna previst fl-Artikolu 43.

4. Jekk l-oġġett tal-bagalja rikopert ma jkunx miġbur fi żmien il-perijodu stipulat fil-paragrafu 3 jew jekk dan ma jkunx rikopert aktar minn sena wara t-talba għall-kunsinna, it-trasportatur għandu jehles minnu skond il-liġijiet u l-preskrizzjonijiet fis-sehh fil-post fejn l-oġġett tal-bagalja jkun qiegħed.

*Artikolu 41***Kumpens għal telf**

1. F'każ ta' telf totali jew parzjali ta' bagalja registrata, it-trasportatur irid iħallas, bl-esklużjoni tal-ħsarat l-oħrajn kollha:
  - (a) jekk l-ammont tat-telf jew ħsara mġarrba tkun ippruvata, kumpens ta' daqs dak l-ammont imma mhux aktar minn 80-il unità ta' kont għal kull kilogramm ta' massa qasira gross jew 1 200-il unità ta' kont għal kull oġġett tal-bagalja;
  - (b) jekk l-ammont tat-telf jew ħsara mġarrba ma tkunx stabbilita, ħsarat ta' likwidazzjoni ta' 20-il unità ta' kont għal kull kilogramm ta' massa qasira gross jew 300-il unità ta' kont għal kull oġġett tal-bagalja;

Il-metodu ta' kumpens, għal kull kilogramm nieqes jew għal kull oġġett tal-bagalja, għandu jiġi ddeterminat mill-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport.

2. Barra minn hekk it-trasportatur irid jirrimborsa l-ispiza għat-trasport tal-bagalja u ammonti oħrajn imħallsa fir-rigward tat-trasport ta' l-oġġett mitluf kif ukoll id-dazji tad-dwana u tas-sisa li jkunu diġà thallsu.

*Artikolu 42***Kumpens għal telf**

1. F'każ ta' ħsara fuq bagalja registrata, it-trasportatur irid iħallas kumpens ekwivalenti għat-telf fil-valur tal-bagalja, bl-esklużjoni tal-ħsarat l-oħra kollha.
2. Il-kumpens m'għandux ikun ta' aktar minn:
  - (a) jekk il-bagalja kollha naqsilha l-valur minhabba ħsara, l-ammont li kien ikun pagabbli f'każ ta' telf totali;
  - (b) jekk parti biss tal-bagalja naqsilha l-valur minhabba ħsara, l-ammont li kien ikun pagabbli kieku dik il-parti ntilfet;

*Artikolu 43***Kumpens għal dewmien tal-kunsinna**

1. F'każ ta' dewmien tal-kunsinna ta' bagalja registrata, it-trasportatur irid iħallas għal kull perijodu shih ta' erbgha u għoxrin siegħa wara li l-kunsinna tkun intalbet, iżda soġġett għal massimu ta' erbatax-il jum:
  - (a) jekk il-persuna intitolata jkollha provi li sofriet telf jew ħsara b'dan, kumpens daqs l-ammont tat-telf jew ħsara, sa mhux aktar minn 0,80-il unità ta' kont għal kull kilogramm ta' massa gross tal-bagalja jew 14-il unità ta' kont għal kull oġġett tal-bagalja, kunsinnat tard;
  - (b) jekk il-persuna intitolata ma jkollhiex provi li għarrbet telf jew ħsara b'dan, ħsarat ta' likwidazzjoni ta' 0,14-il unità ta' kont għal kull kilogramm ta' massa gross tal-bagalja jew 2,80-il unità ta' kont għal kull oġġett tal-bagalja, kunsinnati tard.

Il-metodi ta' kumpens, skond kull kilogramm nieqes jew skond l-oġġetti tal-bagalja, għandu jkun determinat mill-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport.

2. F'każ ta' telf totali tal-bagalja, il-kumpens previst fil-paragrafu 1 m'għandux ikun pagabbli flimkien ma' dak previst fl-Artikolu 41.
3. F'każ ta' telf ta' parti tal-bagalja, il-kumpens previst fil-paragrafu 1 għandu jkun pagabbli fir-rigward ta' dik il-parti tal-bagalja li ma tkunx intilfet.
4. F'każ ta' ħsara tal-bagalja li ma tirriżultax minn dewmien ta' kunsinna, il-kumpens previst fil-paragrafu 1 għandu, fejn xieraq, ikun pagabbli flimkien ma' dak previst fl-Artikolu 42.
5. It-total ta' kumpens previst fil-paragrafu 1 flimkien ma' dak pagabbli taħt l-Artikoli 41 u 42 m'għandu fl-ebda każ jaq-beż il-kumpens li kien ikun pagabbli f'każ ta' telf totali tal-bagalja.

TAQSIMA 3

Vetturi

Artikolu 44

Kumpens għal dewmien

1. F'każ ta' dewmien fit-tagħbija għal raġuni attribwita lit-trasportatur jew dewmien tal-kunsinna ta' vettura, u jekk il-persuna intitolata jkollha provi li ġarrbet telf jew hsara b'dan, it-trasportatur irid iħallas kumpens mhux aktar mill-ammont ta' l-ispiza tat-Trasport.

2. Jekk, f'każ ta' dewmien tat-tagħbija għal raġuni attribwita għat-trasportatur, il-persuna intitolata tagħzel li ma tipproċedix bil-kuntratt tat-trasport, l-ispiza tat-trasport għandha tkun rimborsata lilha. Barra minn hekk il-persuna intitolata tista', jekk ikollha provi li ġarrbet telf jew hsara bhala riżultat tad-dewmien, titlob kumpens ta' mhux aktar mill-ispiza tat-Trasport.

Artikolu 45

Kumpens għal telf

F'każ ta' telf totali jew parzjali ta' vettura l-kumpens pagabbli lill-persuna intitolata għat-telf jew il-hsara ppruvati għandu jiġi kkalkulat abbażi tal-valur tas-soltu tal-vettura. Dan għandu ma jaqbiżx 8 000-il unità ta' kont. Trejler mgħobbi jew mhux mgħobbi għandu jkun ikkunsidrat bhala vettura separata.

Artikolu 46

Obbligu fir-rigward ta' oġġetti oħra

1. Fir-rigward ta' oġġetti li jithallew fil-vettura jew jitpogġew f'kaxxi (eż. kaxxi tal-valiġġa jew ta' l-iski) marbutin mal-vettura, it-trasportatur għandu jkun responsabbli biss għal telf jew hsara kkawżati tort tiegħu. Il-kumpens totali pagabbli m'għandux jaqbeż 1 400-il unità ta' kont.

2. Safejn jirrigwarda oġġetti stivati fuq barra tal-vettura, inklużi l-kaxex imsemmija fil-paragrafu 1, it-trasportatur għandu jkun responsabbli biss fir-rigward ta' oġġetti ppustjati fuq barra tal-vettura jekk jiġi ppruvat li t-telf jew hsara jirriżultaw minn azzjoni jew ommissjoni, li t-trasportatur ikkommetta b'intenzjoni biex jikkawża tali telf jew hsara jew bi traskuraġni u kien jaf li tali telf jew hsara probabbli jirriżultaw.

Artikolu 47

Liġi applikabbli

Sogġett għad-Dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima, id-Dispożizzjonijiet ta' Taqsima 2 relatati mar-responsabbiltà għall-bagalji għandha tapplika għall-vetturi.

Kapitolu IV

Dispożizzjonijiet Komuni

Artikolu 48

Telf ta' dritt li jiġu invokati l-limiti tar-responsabbiltà

Il-limiti tar-responsabbiltà previsti f'dawn ir-Regoli Uniformi kif ukoll id-Dispożizzjonijiet tal-liġi nazzjonali li jlimitaw il-kumpens għal ammont fiss, m'għandhomx japplikaw jekk jiġi ppruvat li t-telf jew il-hsara jirriżultaw minn att jew ommissjoni, li t-trasportatur ikun ikkommetta b'intenzjoni li jikkawża tali telf jew hsara, jew bi traskuraġni u bl-għarfien li tali telf jew hsara probabbli jirriżultaw.

Artikolu 49

Konverżjoni u interess

1. Fejn il-kalkolu tal-kumpens jehtieg il-konverżjoni ta' somom espressi frata barranija, il-konverżjoni għandha tkun bir-rata ta' kambju applikabbli fil-jum u l-post tal-hlas tal-kumpens.

2. Il-persuna intitolata tista' titlob interessi fuq il-kumpens, ikkalkolata fuq hamsa fil-mija kull sena, mill-jum tal-pretensjoni previst fl-Artikolu 55 jew, jekk ebda pretensjoni bħal din ma tkun saret, mill-jum li fih il-proċeduri legali jkunu ġew istitwiti.
3. Madankollu, fil-każ ta' kumpens pagabbli skond l-Artikoli 27 u 28, l-interessi għandhom jingħaddu biss mill-jum li fih l-avvenimenti relatati ma' l-istima ta' l-ammont ta' kumpens ikunu seħħu, jekk dak il-jum ikun aktar tard minn dak tal-pretensjoni jew mill-jum li fih il-proċedimenti guridiċi jkunu ġew istitwiti.
4. Fil-każ ta' bagalji, l-interessi għandhom ikunu pagabbli biss jekk il-kumpens jaqbez 16-il unità ta' kont għal kull vawċer tar-registrazzjoni tal-bagalji.
5. Fil-każ ta' bagalji, jekk il-persuna intitolata ma tissottomettix lit-trasportatur, fi żmien raġonevoli mogħti lilha, id-dokumenti ta' appoġġ meħtieġa biex l-ammont tal-pretensjoni jiġi stabbilit finalment, l-ebda interess m'għandu jingħadd bejn l-għeluq taż-żmien mogħti u s-sottomissjoni reali ta' tali dokumenti.

Artikolu 50

Responsabbiltà f'każ ta' incidenti nukleari

Skond ir-Regoli Uniformi għal telf jew ħsara kkawzati minn incident nukleari għandha titneħħa r-responsabbiltà minn fuq it-trasportatur meta l-operatur ta' l-istallazzjoni nukleari jew persuna oħra li tissostitwih ikunu responsabbli għat-telf jew ħsara skond il-liġijiet u l-preskrizzjonijiet ta' Stat li jirregola r-responsabbiltà fil-qasam ta' l-enerġija nukleari.

Artikolu 51

Persuni li għalihom it-trasportatur huwa responsabbli

It-trasportatur għandu jkun responsabbli għall-impjegati tiegħu u persuni oħrajn li juża s-servizzi tagħhom għat-twertiq tat-Trasport, meta dawn l-impjegati u persuni oħrajn ikunu qed jiffunzjonaw fi hdan il-kamp ta' applikazzjoni tal-funzjonijiet tagħhom. L-amministraturi ta' l-infrastruttura tal-ferrovija li biha jitwettaq it-Trasport għandhom ikunu kkunsidrati bħala persuni li t-trasportatur jagħmel użu tas-servizzi tagħhom għat-twertiq tat-Trasport.

Artikolu 52

Azzjonijiet oħrajn

1. Fil-każijiet kollha fejn dawn ir-Regoli Uniformi għandhom japplikaw, kwalunkwe azzjoni fir-rigward ta' responsabbiltà, għal tkun xi tkun ir-raġuni, jistgħu jitressqu kontra t-trasportatur biss soġġett għall-kondizzjonijiet u l-limitazzjonijiet stabbiliti minn dawn ir-Regoli Uniformi.
2. L-istess għandu japplika għal kwalunkwe azzjoni mressqa kontra l-impjegati u persuni oħrajn li t-trasportatur huwa responsabbli għalihom skond l-Artikolu 51.

TITOLU V

RESPONSABBILTÀ TAL-PASSIĠĠIER

Artikolu 53

Prinċipji speċjali ta' responsabbiltà

Il-passiġġier għandu jkun responsabbli għat-trasportatur għal kwalunkwe telf jew ħsara:

- (a) li tirriżulta minn nuqqas li jaqdi l-obbligi tiegħu skond
  1. l-Artikoli 10, 14 u 20,
  2. id-Dispożizzjonijiet speċjali għat-Trasport ta' vetturi, li jinsabu fil-Kondizzjonijiet Ġenerali tat-Trasport, jew
  3. ir-Regolament dwar it-Trasport Internazzjonali ta' Merkanzija Perikoluża bil-Ferrovija (RID), jew
- (b) ikkawzati minn oġġetti u animali li hu jġib miegħu,

sakemm hu ma jagħtix provi li t-telf jew ħsara kienu kkawzati minn ċirkostanzi li hu ma setax jevita u li l-konsegwenzi tagħhom ma setax jipprevjeni, minkejja l-fatt li hu eżerċita d-diligenza meħtieġa ta' passiġġier kuxjenzjuż. Din id-Dispożizzjoni m'għandhiex taffettwa r-responsabbiltà tat-trasportatur skond l-Artikoli 26 u 33, paragrafu 1.

TITOLU VI

DIKJARAZZJONI TAD-DRITTIJJET

Artikolu 54

Aċċertazzjoni ta' telf jew ħsara parzjali

1. Meta telf parzjali, jew ħsara ta', oġġett trasportat fil-karigu tat-trasportatur (valiġġa, vetturi) jiġi skopert jew meqjus mit-trasportatur jew allegat mill-persuna intitolata, it-trasportatur irid, mingħajr dewmien, u jekk possibbli fil-preżenza tal-persuna intitolata, jikteb rapport fejn jiddikjara, skond in-natura tat-telf jew ħsara, il-kondizzjoni ta' l-artikolu u, sa fejn possibbli, il-qies tat-telf jew ħsara, il-kaġun u ż-żmien ta' meta seħhet.
2. Kopja tar-rapport irid ikun provdut mingħajr ħlas lill-persuna intitolata.
3. Jekk il-persuna intitolata ma taċċettax ir-riżultat fir-rapport, hi tista' titlob li l-kondizzjoni tal-valiġġa jew il-vettura u l-kawża u l-ammont tat-telf jew ħsara jkunu aċċertati minn espert imqabbad mill-partijiet tal-kuntratt tat-Trasport jew minn qorti jew tribunal. Il-proċedura ta' wara għandha tkun irregolata mil-liġijiet u l-preskrizzjonijiet ta' l-Istat li fih tali aċċertazzjoni sseħh.

Artikolu 55

Pretensjonijiet

1. Pretensjonijiet relatati mar-responsabbiltà tat-trasportatur f'każ ta' mewt, jew korriment personali, il-passiġġieri jridu jindirizzaw bil-miktub lit-trasportatur li kontrieh tista' titressaq azzjoni. Fil-każ ta' Trasport irregolat minn kuntratt wiehed u mwettaq minn trasportaturi suċċessivi l-pretensjonijiet jistgħu jiġu indirizzati wkoll lill-ewwel jew l-aħħar trasportatur kif ukoll lit-trasportatur li jkollu l-post prinċipali tan-negozju jew il-fergħa jew l-agenzija tiegħu li kkonkluda l-kuntratt tat-Trasport fl-Istat fejn il-passiġġier ikollu d-domicilju jew ir-residenza abitwali tiegħu.
2. Pretensjonijiet oħrajn relatati mal-kuntratt tat-Trasport iridu jkunu indirizzati bil-miktub lit-trasportatur speċifikat fl-Artikolu 56, paragrafi 2 u 3.
3. Id-dokumenti li l-persuna intitolata taħseb li huwa xieraq li tissottomettihom mal-pretensjoni għandhom ikunu pprezentati fil-forma originali jew il-kopji tagħhom, fejn xieraq, il-kopji debitament ċertifikati jekk it-trasportatur ikun jeħtieġ hekk. Mal-ftehim tal-pretensjoni, it-trasportatur jista' jitlob iċ-ċediment tal-biljett, il-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-valiġġa u l-vawċer tat-trasport.

Artikolu 56

Trasportaturi li tista' titressaq azzjoni kontrihom

1. Azzjoni bbażata fuq ir-responsabbiltà tat-trasportatur f'każ ta' mewt ta', jew korriment personali għall-passiġġieri, jistgħu jitressqu biss kontra trasportatur li huwa responsabbli skond l-Artikolu 26, paragrafu 5.
2. Soġġett għal paragrafu 4 azzjonijiet oħrajn imressqa minn passiġġieri abbażi tal-kuntratt tat-Trasport jistgħu jitressqu biss kontra l-ewwel trasportatur, l-aħħar trasportatur jew it-trasportatur li jkun wettaq il-parti tat-Trasport li fiha l-avveniment li jkun wassal għall-proċedimenti jkun seħh.
3. Meta, fil-każ ta' Trasport imwettaq minn trasportaturi suċċessivi, it-trasportatur li jrid iwassal il-bagalji jew il-vettura jkun imdahhal bil-kunsens tiegħu fil-vawċer tar-reġistrazzjoni tal-bagalji jew il-vawċer tat-trasport, azzjoni tista' titressaq kontrih skond paragrafu 2 anke jekk huwa ma jkunx irċieva l-bagalji jew il-vettura.
4. Azzjoni għall-irkupru ta' somma mhallsa skond il-kuntratt tat-Trasport tista' titressaq kontra t-trasportatur li jkun għabar dik is-somma jew kontra t-trasportatur li tkun ingabret f'ismu.
5. Azzjoni tista' titressaq kontra trasportatur għajr dawk speċifikati fparagrafi 2 u 4 meta tkun istitwita permezz ta' kontrorikjam jew permezz ta' eċċezzjoni fil-proċedimenti relatati ma' pretensjoni prinċipali bbażata fuq l-istess kuntratt ta' Trasport.
6. Sakemm dawn ir-Regoli Uniformi japplikaw għat-trasportatur sostitut, azzjoni tista' titressaq kontrih ukoll.
7. Jekk il-kwerelant ikollu għażla bejn bosta trasportaturi, id-dritt tiegħu għall-għażla għandu jkun mitmum hekk kif huwa jressaq azzjoni kontra wiehed minnhom; dan għandu japplika wkoll jekk il-kwerelant għandu għażla bejn trasportatur wiehed jew aktar u trasportatur sostitut.

Artikolu 58

Tnehhija tad-dritt għall-azzjoni f'każ ta' mewt jew korriment personali

1. Kwalunkwe dritt għal azzjoni mill-persuna intitolata bbażat fuq ir-responsabbiltà tat-trasportatur f'każ ta' mewt jew korriment personali ta' passiġġieri, għandu jitneħħa jekk avviz ta' l-incident tal-passiġġier ma jkunx mogħti mill-persuna intitolata, fi żmien tnax-il xahar minn meta jkun sar konxju tat-telf jew hsara, lil wieħed mit-trasportaturi li lilu tista' tiġi indirizzata pretensjoni skond l-Artikolu 55, paragrafu 1. Fejn il-persuna intitolata tagħti avviz verbali ta' l-incident lit-trasportatur, it-trasportatur għandu jfornihha b'konferma ta' tali avviz verbali.
2. Madankollu, id-dritt għal azzjoni m'għandux jitneħħa jekk
  - (a) fi żmien il-perijodu previst fil-paragrafu 1, il-persuna intitolata tkun indirizzata pretensjoni lil wieħed mit-trasportaturi nnominati fl-Artikolu 55, paragrafu 1;
  - (b) fi żmien il-perijodu previst fil-paragrafu 1 it-trasportatur li jkun responsabbli jkun sar jaf bl-incident tal-passiġġier b'xi mod iehor;
  - (c) avviz ta' l-incident ma jkunx inghata, jew ikun inghata tard, bhala riżultat ta' ċirkostanzi mhux attribwiti għall-persuna intitolata;
  - (d) il-persuna intitolata tagħti provi li l-incident kien ikkawżat bil-htija fuq il-parti tat-trasportatur.

Artikolu 59

Tnehhija tad-dritt għal azzjoni li tirriżulta mit-Trasport tal-bagalji

1. L-aċċettazzjoni tal-bagalji mill-persuna intitolata għandha tneħħi d-drittijiet kollha għal azzjoni kontra t-trasportatur li tirriżulta mill-kuntratt tat-Trasport f'każ ta' telf, hsara jew dewmien parzjali tal-kunsinna.
2. Madankollu, id-dritt għal azzjoni m'għandux jitneħħa:
  - (a) f'każ ta' telf jew hsara parzjali, jekk
    1. it-telf jew hsara jkun aċċertat skond l-Artikolu 54 qabel l-aċċettazzjoni tal-bagalji mill-persuna intitolata;
    2. l-aċċertazzjoni li tkun suppost saret skond l-Artikolu 54 tithalla barra htija biss tat-trasportatur;
  - (b) f'każ ta' telf jew hsara li ma jkunux jidhru li l-eżistenza tagħhom tkun aċċertata wara l-aċċettazzjoni tal-bagalji mill-persuna intitolata, jekk hija
    1. titlob aċċertazzjoni skond l-Artikolu 54 immedjatament wara li tiskopri t-telf jew hsara u mhux aktar tard minn tliet ijiem wara l-aċċertazzjoni tal-bagalji, u
    2. barra minn hekk, ikollha provi li t-telf jew hsara jkunu sehhu bejn iż-żmien li tkun ittiehdet mit-trasportatur u l-hin tal-kunsinna;
  - (c) f'każ ta' dewmien tal-kunsinna, jekk fi żmien wieħed u għoxrin jum il-persuna intitolata tkun aċċertat id-drittijiet tagħha kontra wieħed mit-trasportaturi speċifikati fl-Artikolu 56, paragrafu 3;
  - (d) jekk il-persuna intitolata tagħti provi li t-telf jew hsara jkunu kkawżat bil-htija fuq il-parti tat-trasportatur.

Artikolu 60

Limitazzjoni ta' l-azzjonijiet

1. Il-perijodu ta' limitazzjoni ta' azzjonijiet għal hserat bbażati fuq ir-responsabbiltà tat-trasportatur f'każ ta' mewt jew korriment personali ta' passiġġieri għandu jkun:
  - (a) fil-każ ta' passiġġier, tliet snin mill-jum wara l-incident;
  - (b) fil-każ ta' persuni intitolati oħrajn, tliet snin mill-jum wara l-mewt tal-passiġġier, soġġett għal massimu ta' hames snin mill-jum wara l-incident.

2. Il-perijodu ta' limitazzjoni għal azzjonijiet oħrajn li jirriżultaw mill-kuntratt tat-trasport għandu jkun ta' sena. Madankollu, il-perijodu tal-limitazzjoni għandu jkun sentejn fil-każ ta' azzjoni għal telf jew hsara li jirriżultaw minn att jew ommissjoni mwettqa bl-intenzjoni li jiġu kkawzati tali telf jew hsara, jew bi traskuraġni u bl-għarfien li tali telf jew hsara probabbli jirriżultaw.

3. Il-perijodu tal-limitazzjoni previst fil-paragrafu 2 għandu jgħodd għal azzjonijiet:

(a) għall-kumpens ta' telf totali, mill-erbatax-il jum wara l-għeluq tal-perijodu ta' żmien previst fl-Artikolu 22, paragrafu 3;

(b) għal kumpens ta' telf parzjali, hsara jew dewmien ta' kunsinna, mill-jum meta l-kunsinna tkun saret;

(ċ) fil-każijiet l-oħrajn kollha li jinvolvu t-trasport ta' passigġieri, mill-jum ta' l-għeluq tal-validità tal-biljett.

Il-jum indikat għall-bidu tal-perijodu tal-limitazzjoni m'għandux ikun inkluż fil-perijodu.

4. [...]

5. [...]

6. Inkella, is-sospensjoni u l-interruzzjoni tal-perijodi tal-limitazzjoni għandhom jiġu regolati mil-liġi nazzjonali.

TITOLU VII

RELAZZJONIJIET BEJN TRASPORTATURI

Artikolu 61

Apporzjonament ta' l-ispiza tat-Transport

1. Kwalunkwe trasportatur li jkun għabar jew li kellu jiġbor spiża ta' Transport irid iħallas lit-trasportaturi konċernati s-sehem rispettiv tagħhom ta' tali spiża. Il-metodi ta' pagament għandhom jiġu ffissati permezz ta' ftehim bejn it-trasportaturi.

2. L-Artikolu 6, paragrafu 3, l-Artikolu 16, paragrafu 3 u l-Artikolu 25 għandhom japplikaw ukoll għar-relazzjonijiet bejn trasportaturi suċċessivi.

Artikolu 62

Dritt għal rikors

1. Transportatur li jkun hallas kumpens skond dawn ir-Regoli Uniformi għandu jkollu dritt għal rikors kontra t-trasportaturi li jkunu hađu sehem fit-trasport skond id-Dispożizzjonijiet li ġejjin:

(a) it-trasportatur li jkun ikkawża t-telf jew hsara għandu jkun l-uniku responsabbli għalihom;

(b) meta t-telf jew hsara jkunu ġew ikkawzati minn bosta trasportaturi, kull wieħed għandu jkun responsabbli għat-telf jew hsara li jkun ikkawża; jekk tali distinzjoni tkun impossibbli, il-kumpens għandu jkun proporzjonat bejniethom skond l-ittra ċ);

(ċ) jekk ma jkunx jista' jiġi ppruvat liema mit-trasportaturi jkun ikkawża t-telf jew hsara, il-kumpens għandu jkun proporzjonat bejn it-trasportaturi kollha li jkunu hađu sehem fit-Transport, għajr dawk li jkollhom provi li t-telf jew hsara ma jkunux ikkawzati minnhom; tali apporzjonament għandu jkun proporzjonat skond is-sehem rispettiv tagħhom ta' l-ispiza tat-Transport.

2. Fil-każ ta' insolvenza ta' xi wieħed minn dawn it-trasportaturi, is-sehem mhux imħallas li jkun dovut minnu għandu jiġi apporzjonat fost it-trasportaturi l-oħra kollha li jkunu hađu sehem fit-trasport, fi proporzjon tas-sehem rispettiv tagħhom ta' l-ispiza tat-Transport.

Artikolu 63

Proċedura għal rikors

1. Il-validità tal-hlas magħmul mit-trasportatur li jeżerċita dritt għal rikors skond l-Artikolu 62 ma tistax tiġi kkuntestata mit-trasportatur li kontrih ikun ġie eżerċitat id-dritt għal rikors, meta kumpens ikun ġie determinat minn qorti jew tribunal u meta t-trasportatur imsemmi l-aħħar, debitament moqdi bin-notifika tal-proċedimenti, ikun ġie mogħti opportunità li jintervjeni fil-proċedimenti. Il-qorti jew tribunal imqabba mill-azzjoni prinċipali għandu jiddetermina ż-żmien li għandu jingħata għal tali notifika tal-proċedimenti u għal intervenzjoni fil-proċedimenti.

2. Trasportatur li jeżerċita d-dritt tiegħu għal rikors irid jippreżenta l-pretensjoni tiegħu f'wieħed u l-istess proċediment kontra t-trasportaturi kollha li magħhom ma jkunx lahaq ftehim, altrimenti hu għandu jitlef id-dritt tiegħu għal rikors fil-każ ta' dawk li kontribom hu ma jkunx ha proċedimenti.
3. Il-qorti jew tribunal għandu jagħti d-deċiżjoni tiegħu f'sentenza waħda u l-istess dwar il-pretensjonijiet ta' rikors kollha mressqa quddiemu.
4. It-trasportatur li jkun jixtieq jinforza d-dritt tiegħu għal rikors jista' jressaq l-azzjoni tiegħu fil-qrati jew it-tribunali ta' l-Istat li fit-territorju tiegħu, wieħed mit-trasportaturi li jkunu hađu sehem fit-Trasport ikollu l-post prinċipali tan-negozju tiegħu, jew il-fergħa jew aġenzija li tkun ikkonkludiet il-kuntratt tat-Trasport.
5. Meta l-azzjoni trid titressaq kontra bosta trasportaturi, it-trasportatur kwelant għandu jkun intitolat li jagħzel il-qorti jew tribunal li fih hu ser iressaq il-proċedimenti minn fost dawk kompetenti skond paragrafu 4.
6. Il-proċedimenti tar-rikors ma jistgħux jingħaqdu ma' proċedimenti għal kumpens meħuda mill-persuna intitolata taħt il-kuntratt tat-Trasport.

Artikolu 64

Ftehim rigward rikors

It-trasportaturi jistgħu jikkonkludu ftehim li jidderoga mill-Artikoli 61 u 62.

ANNEX II

**INFORMAZZJONI MINIMA LI GHANDHA TIĠI PPROVDUTA MILL-IMPRIŻI FERROVJARJI U/JEW MINN
BEJJIEGHA TAL-BILJETTI****Parti I: Informazzjoni ta' qabel il-vjaġġ**

Kondizzjonijiet generali applikabbli għall-kuntratt

Skedi ta' żmien u kondizzjonijiet għall-vjaġġi l-aktar mgħaġġla

Skedi ta' żmien u kondizzjonijiet għall-irhas nollijiet

Aċċessibilità, kondizzjonijiet ta' l-aċċess u disponibilità ta' facilitajiet abbord għal persuni b'dizabilità u persuni b' mobbiltà mnaqqsa

Aċċessibilità u kondizzjonijiet ta' l-aċċess għar-roti

Disponibilità ta' postijiet fiż-żoni tat-tippip u ta' minghajr tipip, ta' l-ewwel u t-tieni klassi kif ukoll ta' kuċċetti u vaguni ta' l-irqad

Kwalunkwe attività li probabbilment tfixkel jew iddewwem is-servizzi

Disponabbiltà ta' servizzi abbord

Proċeduri għar-riklamazzjoni ta' bagalji mitlufa

Proċeduri għas-sottomissjoni ta' ilmenti.

Parti II: Informazzjoni waqt il-vjaġġ

Servizzi abbord

L-istazzjon li jmiss

Dewmien

Servizzi prinċipali ta' kollegament

Kwistjonijiet ta' sigurtà u sikurezza

ANNEX III

STANDARDS MINIMI TAL-KWALITÀ TAS-SERVIZZ

Informazzjoni u biljetti

Puntwalità tas-servizzi, u prinċipji ġenerali għat-trattament ta' interruzzjonijiet tas-servizzi;

Kancellazzjonijiet ta' servizzi

Indafa tal-vaguni tar-roti u tal-faċilitajiet fl-istazzjon (il-kwalità ta' l-arja fil-vaguni, l-igiene tal-faċilitajiet sanitarji, eċċ.)

Sondagġ dwar is-sodisfazzjon tal-konsumatur

Trattament ta' ilmenti, rimborsi u kumpens għal nuqqas ta' konformità ma' l-istandards ta' kwalità tas-servizz

Assistenza pprovduta lil persuni b'dizabilità u persuni b' mobbilita mnaqqsa.
